Regio Deal
Zuid- en Oost-Drenthe

MAGAZINE 2022

2019 - 2020 - 2021 - 2022 - 2023

43 projecten

Met ♥ voor de regio!

INHOUD

Voorwoord	**3**
Hart voor de regio	**5**
De stuurgroep	**6**
De Regio Deal	**8**
De projecten	**10**
Werken	**12**
Wonen	**44**
Welzijn	**58**
Het programmateam	**78**

SAMENWERKEN, LEREN EN ONTWIKKELEN

Het magazine dat voor u ligt geeft een goed beeld van de huidige stand van het programma. In de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe staan drie onderwerpen centraal; samenwerken, leren en ontwikkelen. Bij veel van de projecten zie je terug dat er veel organisaties betrokken zijn. De Regio Deal is in veel gevallen dan ook daadwerkelijk van de regio. De komende periode is het de kunst om, nog meer dan nu, de succesvolle projecten regiobreed uit te rollen. De Regio Deal is het vliegwiel geweest om samenwerkingen op te starten, proeftuinen te realiseren en haalbaarheidsonderzoeken te doen. De komende periode verwachten we hier de uitkomsten van. Daar waar het succesvol is, gaan we het verder uitbreiden.

Het moment om dit magazine uit te brengen is niet willekeurig gekozen. Aan het begin van het programma hebben de gemeenteraden ingestemd en middelen beschikbaar gesteld, zonder exact te weten wat ze er voor terugkregen. De nieuwe gemeenteraden krijgen met dit magazine een goed beeld van wat er zoal gebeurt in de regio en hoe de individuele gemeenten meegaan in de regionale opgaven. Steeds duidelijker is de afgelopen twee jaar geworden, dat een aantal opgaven alleen regionaal en in samenwerking, effectief kunnen worden opgepakt. In deze samenwerking is de afgelopen jaren dan ook stevig geïnvesteerd.

In het magazine leest u hoe de projecten verlopen, maar nog belangrijker, het geeft een duidelijk beeld van de vele kansen die er voor de regio zijn. Dat sluit goed aan bij de komende periode, waarin nagedacht gaat worden over de manier waarop het vliegwiel, dat de Regio Deal nu is, ook evolueert in een vaste samenwerking met (regionale) partners en drie overheden (Rijk - Provincie - Gemeente), die werken aan de brede welvaart van Zuid- en Oost-Drenthe.

Erik Bos, programmamanager Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe

Op maandag 7 maart bracht minister Hanke Bruins Slot een bezoek aan de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe. Sinds haar aantreden als minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties is zij verantwoordelijk voor de Regio Deals in ons land. Eén van haar eerste Regio Deal werkbezoeken leidde naar Emmen, waar onder andere de kracht van de regio en grensoverschrijdende samenwerking op de agenda staan. Foto: Jarno Kraayvanger.

HART VOOR DE REGIO

We zijn halverwege! Een prima moment om op een rij te zetten hoe we er als Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe voor staan. Zes gemeenten, drieënveertig projecten, honderden actieve, betrokken en hardwerkende mensen die met z'n allen de schouders willen zetten onder het verbeteren van de brede welvaart van deze prachtige regio.

In de afgelopen jaren is er, dwars door de hinderlijke omstandigheden van corona heen, hard gewerkt. Inmiddels zien we daar ook de eerste resultaten van. We liggen wat dat betreft mooi op koers, maar we moeten ook nog wel flink aan de bak. Waar sommige plannen al volop in uitvoering zijn, moeten er op andere vlakken nog besluiten genomen worden.

De opgaven zijn niet overal even eenvoudig, maar ik heb er alle vertrouwen in dat we er wel komen. Met elkaar. Was het in het begin nog een beetje zoeken naar de gemeenschappelijkheid, inmiddels zijn alle partijen er van doordrongen dat we het voor de hele regio doen. Ik zeg wel eens: als het in Emmen regent, druppelt het in Borger-Odoorn. Inwoners doen niet aan grenzen, ze wonen in de ene gemeente, werken in de ander en hun kinderen reizen naar de derde gemeente om te studeren.

Je ziet ook dat er veel meer samenwerking is ontstaan binnen de regio. We kennen elkaar en weten elkaar te vinden. Maar eigenlijk vind ik dat geen verdienste. We zijn een regio van naoberschap, we doen het ook graag samen. Wat ik echt als een compliment zie, is dat we bij het Rijk op het netvlies staan. Niet alleen als provincie en individuele gemeenten, maar als regio. Samenwerking is dan ook geen doel op zich, maar het werkt wel om een vuist te maken. In een regio waar je net iets harder moet lopen om gehoord te worden, is dat pure winst.

Eigenlijk vind ik dat een Regio Deal niet eens nodig zou moeten zijn, maar het heeft wel gezorgd voor een vliegwieleffect en bredere samenwerking. En ik ga er dan ook vanuit dat die in de toekomst wordt voortgezet. Een zelfde Regio Deal verwacht ik niet, maar een sterk inhoudelijk vervolg wel. We zijn als ontwikkeldeal gestart met het geld, daarna hebben we ons gericht op de inhoud. Die inhoud ligt nu wel op tafel, het is straks tijd om ons te richten op de blinde vlekken, de cross-overs. Binnen de pijlers wonen, werken en welzijn weten we elkaar te vinden, de volgende stap is structurele samenwerking op de gebieden waar we het verschil kunnen maken.

We doen het goed en dat mag best wel eens gezegd worden, maar nog mooier is het als je het iemand van buiten hoort, dat een inwoner zegt: "Hier heb ik wat aan gehad." Want uiteindelijk doen we het voor de brede welvaart van onze regio, het welzijn van de inwoners. Iedereen doet er toe en iedereen moet gelijke kansen krijgen. Dat zijn we aan onze inwoners verplicht en die energie zit er ook volop in. Verbinding en samenwerking zijn geen gestold gegeven, het is een dynamisch proces, waar we continu aan moeten werken. En zolang we dat doen met passie en weten voor wie en waarvoor we het doen, zijn en blijven we een van de mooiste regio's in Nederland om in te wonen, te werken en waar goed voor elkaar wordt gezorgd.

Henk Jumelet, gedeputeerde in de provincie Drenthe en voorzitter stuurgroep Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe

DE STUURGROEP

Henk Jumelet "Verbinding en samenwerking zijn geen gestold gegeven, het is een dynamisch proces, waar we continu aan moeten werken. En zolang we dat doen met passie en weten voor wie en waarvoor we het doen, zijn en blijven we een van de mooiste regio's in Nederland om in te wonen, te werken en waar goed voor elkaar wordt gezorgd."

Marc Hameleers "Vanuit het Rijk werken we met veel plezier samen met Zuid- en Oost-Drenthe. Sinds de start van de Regio Deal zien we echt groei en ontwikkeling op een aantal terreinen. Groei in focus, in ambitie en vooral in samenwerking. In deze regio worden echt grenzen geslecht; met de oosterburen, met Overijssel, tussen overheden en ondernemers en tussen sectoren. De samenwerking van bijvoorbeeld het onderwijs en de zorg, geeft al mooie resultaten voor goed blijvende zorg in de regio. Dat merken de inwoners van Zuid- en Oost-Drenthe, mooi om te zien hoe de Regio Deal zo bijdraagt aan de brede welvaart."

Annelies Kroeskamp "Door de Regio Deal weten we elkaar beter te vinden en werken we intensiever samen aan de brede welvaart van de regio Zuid- en Oost-Drenthe."

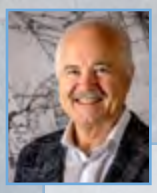
Karel Loohuis "We moeten generaties lang blijven investeren in onze jeugd. Door de Regio Deal voor projecten zoals het duurzaamheids- en innovatiecentrum (DOC33) in de regio kunnen we de monteur van de toekomst opleiden in een moderne en rijke leeromgeving.'

Nynke Houwing "De Regio Deal biedt een plattelandsgemeente als Borger-Odoorn een mooie kans om deel te nemen aan innovatieve projecten die bijdragen aan brede welvaart. We zien dat er op het gebied van de pijlers Wonen, Werken en Welzijn veel initiatieven zijn opgepakt, die tot mooie resultaten hebben geleid. In de regio werken wij met kennisinstellingen en bedrijven samen aan projecten die innovatie en digitalisering stimuleren. Daarmee bouwen we aan de kennis voor de toekomst!"

Alwin te Rietstap "De maakindustrie is in Noordoost-Nederland sterk vertegenwoordigd. Voor een sterke maakindustrie en een veerkrachtige economie is samenwerking in de regio een must. Die samenwerking zoeken we onder andere binnen de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe. We staan voor grote opgaven, zoals het aantrekken en behouden van goed gekwalificeerd personeel. Die opgave kunnen we niet alleen oplossen. Daarin kunnen we elkaar versterken en van elkaars kennis gebruik maken. Hiervoor kijken we over onze gemeentegrenzen heen en leggen we regionaal verbindingen. Samen staan we sterker en komen we verder!"

Henk Heijerman "De Regio Deal is van groot belang om de brede welvaart in de regio te bevorderen. Dat gebeurt door aansprekende projecten binnen de pijlers Wonen, Werk en Welzijn. Bovendien bevordert de deal de regionale samenwerking en leren we van elkaar."

Renze Bergsma "In de Regio Deal werken we zowel bestuurlijk als ambtelijk heel goed en natuurlijk samen. Het is daarbij een heel praktische samenwerking die effectief en krachtig is en waar we weinig voor hoeven te organiseren. De kracht zit hem in het contact en de relatie. Het is belangrijk dat we in de toekomst goed naar onze strategische opgaves blijven kijken en af en toe stilstaan bij wat er echt van belang is voor de regio."

Raymond Wanders "De Regio Deal geeft ons de mogelijkheid om als overheden samen met inwoners, ondernemers, scholen, woningcorporaties, zorginstellingen en andere partners te werken aan de uitdagingen in onze regio op het gebied van Werken, Wonen en Welzijn. Met projecten in de regio, door de regio en voor de regio werken we samen aan de structurele verbetering van de brede welvaart. Er worden al mooie resultaten geboekt. We kijken hierbij over grenzen heen. Wat mij betreft is dit pas het begin."

Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe

DE REGIO DEAL ZUID- EN OOST-DRENTHE

De regio Zuid- en Oost-Drenthe is een prachtige regio. Het is óók een regio waar nog verschillende uitdagingen zijn op het gebied van Wonen, Werken en Welzijn. Dankzij de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe kunnen we hiermee aan de slag.

Binnen deze deal werken de gemeenten Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen, Hardenberg, Hoogeveen en de provincie Drenthe samen met het Rijk iedere dag met hart voor de regio. We willen samen leren, slim werken, regionaal denken, het verschil maken en vooral doen!

Dit doen we niet alleen vanuit de overheid, maar juist samen met inwoners, ondernemers, scholen, zorg-verleners, woningcorporaties, onderzoekers en nog veel meer. Alleen samen kunnen we bouwen aan een sterke toekomst voor één van de mooiste regio's van Nederland. Een regio die je een fijne plek biedt om te wonen, op te groeien, je te ontwikkelen en waar er voldoende mogelijkheden zijn om te werken. In deze regio zorgen we voor elkaar en is ook de juiste zorg aanwezig. Dankzij een aantrekkelijk vestigingsklimaat willen bedrijven zich hier vestigen en investeren zij samen met overheids- en onderwijsinstellingen in innovaties en duurzaamheid. Dat is waar wij voor gaan!

DE 3 PIJLERS

Werken

Wonen

Welzijn

Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe op You Tube

GEMEENTEN, PROVINCIES EN HET RIJK

gemeente Aa en Hunze

Gemeente Borger-Odoorn

Gemeente Hoogeveen

Gemeente Coevorden

Gemeente Emmen

Gemeente Hardenberg

provincie Drenthe

provincie Overijssel

Rijksoverheid

DE THEMA'S

Werk en ondernemerschap

Woning/wijk verbetering

Kennis en onderwijs

Zorg en hulpverlening

Gezonde leefstijl en vitaliteit

Armoedebestrijding

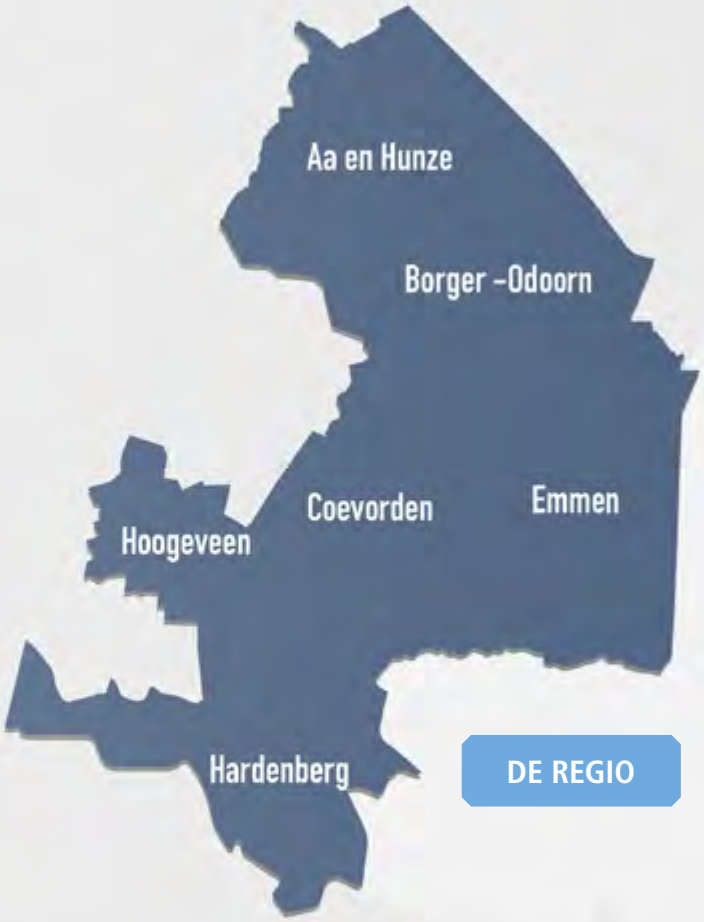
Energietransitie/ duurzaamheid

Weerbaarheid

Verbinding

Innovatie

Digitalisering

DE REGIO

43 PROJECTEN

Met ♥ voor de regio!

DE PROJECTEN

13 Open Science Hub

14 FabLab Coevorden

16 FabLab Hardenberg

18 Skills4Future

20 IT Hub

22 Platform (Bio)compositen

24 Recycling polymeren

25 Regiodatabank

26 Digitalisering vrijetijdseconomie

27 Bouwen aan mensen

28 New Jobportunities 2.0

29 DOC33

30 Lesruimte SIEC

32 Wonen op Waterstof Tour

34 Blue Zone Innovations

36 Impact Ondernemen

37 IQ BLVD

38 RegioCampus

40 Toekomstbestendige bedrijventerreinen

42 Internationaal mbo

43 360-graden arbeidmarkt

45
Financieringsinstrumenten

46
Energiearmoede

47
Wederopbouwwijk Tuindorp

48
Vitale dorpen

50
Bloemkoolwijken Emmerhout en Norden

52
Toekomstbestendige woningen

54
Proeftuin 2e Exloërmond

55
Inponden met woningcorporatie

56
Veenoord: de drie hofjes

57
Levensloopbestendig wonen

59
Gezinscoaches

60
Expeditie De Monden

61
Stroomlijnen integrale hulp

62
Impuls positieve gezondheid

64
Vroegsignalering

66
Innovatienetwerk Welzijn&Zorg

68
Nieuwe gezondheidsconcepten

70
Kansen4Kinderen

72
Integrated care

74
Kinderen eerst

76
Jeugdhulp gewoon dichtbij

77
Monitoren/leren van jeugdprojecten

PIJLER WERKEN

Goed opgeleid personeel is van levensbelang voor een sterke economie en een krachtig bedrijfsleven in onze regio. Daarnaast moeten de kansen die ontstaan door digitalisering en datagebruik beter benut worden. Een goede samenwerking tussen het onderwijs, de ondernemers en de overheid maakt alle partijen sterker en bevordert het ondernemersklimaat van de regio. Op het gebied van de pijler Werken zetten we ons daarom in voor projecten die hieraan bijdragen. De ambitie van de pijler is om in 2030 een meer veerkrachtige en economisch innovatieve regio te hebben op de sectoren HTSM, groene chemie, logistiek, duurzame energie, vrijetijdseconomie en zorg.

FabLab Hardenberg

SERIOUS GAMING OM JONGEREN TE INTERESSEREN VOOR TECHNIEK

Hoe vang je signalen uit het heelal op, en wat heeft dat met je WiFi-router thuis te maken? Hoe haal je iets nuttigs uit enorme stromen gegevens? Hoe bestuur je zo'n complex apparaat als LOFAR en kun je dat ook gebruiken in een auto of fabriek? Maar ook: hoe gebruik je techniek om een spannend spel of een escape room te maken? Prikkelende vragen waarmee Open Science Hub De Oerknal scholieren en studenten op een spannende manier in contact gaat brengen met verschillende vormen van techniek.

"Het doel van De Oerknal is om jongeren te stimuleren en te inspireren voor wetenschap en techniek", vertelt projectleider Marco de Vos. "We maken daarbij optimaal gebruik van de fascinatie voor astronomie en de technologie van LOFAR." Het afgelopen jaar heeft Project Gamify met een team van ASTRON het concept van De Oerknal uitgewerkt. "Dit was een intensief en inspirerend traject. Er ligt nu een verhaallijn voor de experience en een ontwerp van de fysieke inrichting." De Oerknal wordt een combinatie van drie spelruimtes en een virtual reality rondgang. Elke ruimte biedt een eigen uitdaging, waarbij stukjes van een puzzel worden verzameld door te kijken, te experimenteren en te filosoferen; observe, experiment, think. De oplossing van de puzzel geeft toegang tot de virtual reality rondgang, waarmee een reis door de geschiedenis van het heelal wordt gemaakt.

Speels

"Met het project werken we aan het ontwikkelen van een bredere en sterkere basis voor techniekonderwijs voor de jeugd in de regio. Door kinderen vanaf jonge leeftijd in contact te brengen met techniek en hen uit te dagen hier zelf mee aan de slag te gaan, wordt het vanzelfsprekender om voor een technische opleiding te kiezen." En juist voor die jonge kinderen werkt deze game-aanpak zo goed. "Veel activiteiten richten zich op de latere fases van het middelbaar onderwijs en De Oerknal steekt juist in op een jongere leeftijd, als ontvankelijkheid voor en door een speelse manier nog groot is."

Impuls

Met De Oerknal krijgt de regio een aantrekkelijke en educatieve binnenactiviteit, waar schoolklassen en groepen jongeren kennis kunnen maken met innovatieve techniek en wetenschap. Toeristisch ook interessant, maar Marco ziet vooral dat De Oerknal een stevige impuls kan geven aan de school- en beroepskeuze in de richting van wetenschap en techniek. "En dat is van groot belang voor de ontwikkeling van de regio. Op de lange termijn verwachten we meer breed technisch opgeleide werknemers te laten instromen op de arbeidsmarkt." Een andere opbrengst van het project is de ervaring met serious gaming voor educatieve doeleinden en het betrekken en stimuleren van jongeren bij hun studie- en beroepskeuze.

Exloo

Op dit moment wordt er hard gewerkt om De Oerknal te realiseren. "We zijn van plan om de onderdelen op een voorlopige locatie in Exloo te integreren, zodat er in een vroeg stadium al zichtbaarheid ontstaat." Marco vervolgt: "Misschien kunnen er zelfs al klassen als proefpersonen mee aan de slag".

OPEN SCIENCE HUB DRENTHE

Penvoerder: gemeente Borger-Odoorn

Wie werken eraan mee:
Project Gamify, ASTRON, st. LOFAR Tafel, st. Open Science Hubs Drenthe, st. Bestemming Borger-Odoorn, Rijnland Instituut, NHL Stenden, Dorpsraad Exloo, Drents Landschap

Contact:
Marco de Vos, devos@astron.nl

www.opensciencedrenthe.nl

FABLAB VERBINDT ONDERWIJS EN ONDERNEMERS MET TECHNIEK

"We dragen samen bij aan het verbeteren van de positie van het technisch onderwijs en de techniekbedrijven in de regio Coevorden."

In de techniekssector is nu en in de komende jaren veel vraag naar goed opgeleid personeel. Met de activiteiten en evenementen van FabLab Coevorden worden kinderen, jongeren, zij-instromers, ondernemers en hobbyisten enthousiast gemaakt voor nieuwe en moderne technieken. Daarbij werken onderwijs en ondernemers nauw samen.

FABLAB WERELDWIJD
Een FabLab is een werkplaats die aangesloten is op een wereldwijd netwerk van labs. Op dit moment zijn er in de BeNeLux circa 75 FabLabs en wereldwijd 1200! Het principe van een FabLab is om multidisciplinair kennis en ideeën volgens het open source principe te ontwikkelen en te delen. Hiermee worden lokale en regionale technologische ontwikkelingen en ideeën uit het werkveld gestimuleerd en wordt bijgedragen aan het lokale kennisnetwerk. FabLabs spelen daardoor een sleutelrol in de ontsluiting van technologie en wetenschap, educatie, netwerken en innovaties (veelal eerste prototypes en experimenten).

FabLab Coevorden is gevestigd in De Nieuwe Veste. "Het is echt een mooie samenwerking", zegt FabLab-coördinator Kirsten Kosters. "Omdat zij de ruimte beschikbaar stellen, is het contact met docenten en leerlingen heel laagdrempelig. Bovendien," vervolgt ze, "maakt dit het project financieel beter haalbaar." Kirsten vertelt dat het door corona wat lastig was om op te starten. "Desondanks is er nu een vast jeugdprogramma en dat wordt goed bezocht." Op elke eerste en derde woensdagmiddag van de maand zijn er MAAK-middagen in het FabLab. Dan kunnen kinderen in de leeftijd van 8 tot en met 12 jaar aan de slag met de 3D-printer of de lasersnijder om bijvoorbeeld sleutelhangers, sieraden, kaarten, stickers of een vliegtuigje te maken. Daarnaast is er Club FabLab voor kinderen van 10 tot en met 15 jaar, dat meer gericht is op het aanleren van de vaardigheden, waarbij programmeren de rode draad vormt. "Club FabLab deden we eerst een keer in de maand, maar vanwege het succes en het enthousiasme doen we dit nu op de tweede en de vierde vrijdagmiddag in de maand."

Volwassenen
Inmiddels is het FabLab ook gestart met workshops voor volwassenen. Iedereen kan zich aanmelden om bijvoorbeeld te leren ontwerpen voor een 3D-printer of lasersnijder en deze te bedienen. Ook zijn er creatieve workshops, vergelijkbaar met de MAAK-middagen, waarin taarttoppers, kaarten, wandborden en sieraden worden gemaakt. Daarnaast zijn de machines zowel bedrijfsmatig als privé te huur voor eigen projecten.

Foto: Caressa van Groenenbergh - Creations Drenthe

Kansen

Het FabLab stimuleert samenwerking tussen onderwijs en ondernemers en dat werkt beide kanten op. "Het onderwijs kan relevante kennis overdragen aan bedrijven en andersom. Jongeren krijgen kansen om hun talenten te ontwikkelen en bedrijven kunnen in het FabLab aan de slag met innovatie." Kirsten ziet ook een maatschappelijk belang van het FabLab: "We dragen samen bij aan het verbeteren van de positie van het technisch onderwijs en de techniekbedrijven in de regio Coevorden. Door de kennis en vaardigheden die jongeren bij ons opdoen, kunnen ze zich beter oriënteren op een baan in de techniek en we hopen dan ook dat meer jongeren voor techniek gaan kiezen." Kirsten vervolgt: "Bedrijven maken, mede door hun betrokkenheid bij het techniekonderwijs, zichtbaar hoe leuk het werk in de techniek is en wat er allemaal aan banen beschikbaar is in onze regio." Kortom, het FabLab biedt kansen voor de huidige, krappe arbeidsmarkt en voor de toekomst.

Haakjes

Eén succes mag niet ongenoemd blijven en dat is het bedrijfje dat de elfjarige Sten en de negenjarige Liz Kooistra uit Noord-Sleen hebben opgericht. Ze verkopen mondkaphaakjes voor de skihelm, die ze hebben gemaakt met hun eigen 3D-printer. Sten leerde bij Club FabLab 3D-printen, zijn zusje werd ook al snel enthousiast. Zoals de meeste kinderen printten ze eerst diertjes, maar toen hun moeder terugkwam van wintersport en vertelde dat ze steeds de skihelm af moest zetten om een mondkapje op te doen, kreeg Sten een idee. Het resultaat waren handige haakjes, die over de bandjes van de skihelm geschoven konden worden. Een foto op Instragram deed de rest; inmiddels hebben ze een paar honderd setjes verkocht.

Lees hier het verhaal van Sten en Liz:

FABLAB COEVORDEN

Penvoerder: gemeente Coevorden

Wie werken eraan mee:
De Nieuwe Veste, Ondernemend Coevorden, gemeente Coevorden, Drenthe College en het primair onderwijs

Contact: Kirsten Kosters, welkom@fablabcoevorden.nl

www.fablabcoevorden.nl

EEN BETEKENISVOLLE SCHAKEL VOOR DE TOEKOMSTIGE TECHNIEKSECTOR

"De activiteiten en diensten die we in ons FabLab ontwikkelen en aanbieden, zijn er op gericht om jeugd ná schooltijd (verder) kennis te laten maken met nieuwe technieken en innovatieve apparatuur. Vanuit hun intrinsieke motivatie komen ze naar ons FabLab toe, om daar van alles te proberen, te zien, te horen en te ontdekken. In onze wijken en dorpen bieden we op fietsafstand, met onder andere onze mobiele makerkar, korte kennismakingsworkshops en -cursussen aan."

Aan het woord is initiatiefnemer Vivian Kofflard. FabLab Hardenberg organiseert inmiddels open jeugdlabs, basistrainingen en talentontwikkelklassen voor jeugd na schooltijd. "Door dat vuurtje voor technologie juist in de vrije tijd te laten branden, denken we dat de brug naar een vervolgopleiding en beroepskeuze in de techniek makkelijker genomen wordt. Door kinderen en door hun ouders." En het enthousiasme is er. Steeds meer kinderen doen mee en keren terug. "Wanneer kinderen zich verder willen verdiepen in een apparaat of techniek, dan bieden we ze mogelijkheden om hun skills op een leuke manier te ontwikkelen in onze talentontwikkelklassen, zoals programmeren, 3D-printing en lasersnijden. Kinderen die zo'n specialistische training succesvol afronden, noemen wij 'experts'. Zij mogen onder toezicht vrij creëren op de moderne apparatuur in ons FabLab."

Makerkar

Waar het FabLab tegenaan liep, is dat Hardenberg een uitgestrekte plattelandsgemeente is, met veel dorpen en kernen. Daarom werd de mobiele en handzame makerkar ontwikkeld. De makerkar heeft een 3D-printer, een lasersnijder, programmeerapparatuur en robotica aan boord. Dit mobiele FabLab reist langs de MFC's en bibliotheken, met daaraan een activiteitenprogrammering gekoppeld. "Zo kunnen kinderen uit onze dorpen en kernen,

dicht bij huis op een laagdrempelige manier kennis maken met technologie en innovatieve apparatuur." De eerste makerkar is inmiddels gebouwd, in samenwerking met een Regionaal Techniekcentrum in Hardenberg, en het activiteitenprogramma wordt in een pilot getest. Een tweede makerkar wordt op dit moment gemaakt.

Enthousiasme

Vivian ziet mogelijkheden voor de makerkar in de regio. "Onze makerkar leent zich bij uitstek om ook in andere gemeenten ingezet te worden waar gelijkende uitdagingen, doelstellingen en plattelandsgemeenten aanwezig zijn. Deze kar kan nieuwe technologie dicht bij álle inwoners brengen, mits er een goede activiteitenprogrammering aan gekoppeld is", zegt Vivian beslist. "Alleen een kar vol met mooie, dure en innovatieve apparatuur een dorp in rijden, daarmee kom je er niet. Het gaat om het enthousiasme dat je op de deelnemende jeugd overbrengt. Je wilt de kinderen iets laten beleven en proberen die, oh zo benodigde en gewenste, lokale en regionale techniekvonk te triggeren. Bij kinderen en bij hun ouders."

Betekenisvol

Vivian hoopt in de toekomst op duurzame samenwerkingsverbanden, waarin de missie van het FabLab, die een gedeelde lokale en regionale missie is, kan worden voortgezet. "Ons FabLab en onze diensten zijn een heel klein, maar betekenisvol schakeltje. Een schakeltje in een complexe keten van uitdagingen rondom school- en beroepskeuze en in het behouden van jeugd, arbeidskrachten en werkgelegenheid in onze gemeente en regio. De Regio Deal, onze gemeente en de scholen zagen de betekenis van onze diensten. We hopen de komende jaren die verbinding ook te mogen maken met het bedrijfsleven."

"Door dat vuurtje voor technologie bij de jeugd juist in de vrije tijd te laten branden, denken we dat de brug naar een vervolgopleiding en beroepskeuze in de techniek makkelijker genomen wordt."

FABLAB HARDENBERG

Penvoerder: gemeente Hardenberg

Wie werken eraan mee:
RTC Hardenberg, gemeente Hardenberg, Sterk Techniekonderwijs Noordoost-Overijssel, Bibliotheek Hardenberg, Cultuurkoepel Hardenberg

Contact: Vivian Kofflard
info@fablabhardenberg.nl

www.fablabhardenberg.nl

ZUIDOOST-DRENTHE ALS MOOISTE SOEP VAN NEDERLAND

De ontwikkeling van techniek gaat razendsnel. In een regio met veel maakindustrie is het van belang dat niet alleen de bedrijven zelf, maar ook de zittende vakmensen en de nieuwe aanwas vanuit het onderwijs skills krijgen aangereikt om hierin mee te kunnen gaan. Dat is waar het project Skills4Future zich hard voor maakt. En dat gaat in de eerste plaats om samenwerking en verder kijken dan je eigen bedrijf of onderwijsinstelling.

In de Zuidoost-Drenthe wordt al veel samengewerkt tussen het bedrijfsleven en het onderwijs, maar dat zijn vaak individuele samenwerkingen. Skills4Future wil alle initiatieven bij elkaar brengen en kijken op welke manier een integralere benadering de totale techniekbranche in de regio kan versterken. Programmamanager Jan Bert van de Slijk ziet volop kansen. "We hebben hier een prachtige sector met veel bedrijven, denk aan de machinebouw, metaalbewerking, installatietechniek en de procesindustrie. Om deze bedrijven toekomstbestendig te maken hebben we goed opgeleide arbeidskrachten nodig. Dat kan alleen als bedrijfsleven en onderwijs de handen in elkaar slaan."

Soft skills

Wie met smaak over deze dynamiek kunnen vertellen zijn Maureen Nederhoed, directeur van Harwig Installatietechniek in Emmen en Arjan Peters, opleidingsmanager Techniek van het Drenthe College. Arjan werkt al 20 jaar in het onderwijs en kent de vraag uit de techniekssector goed. "Iedereen wil vakmensen, maar we kunnen mensen niet specifiek voor één bedrijf opleiden. Ieder bedrijf heeft eigen specialisaties, machines en technieken, die continu veranderen. Daarop kunnen wij niet investeren. Daarom kijken we liever naar de hele branche. Wat voor skills heeft het bedrijfsleven nodig. Niet alleen van nieuwe instroom, maar ook voor hun eigen vakmensen, in het kader van Leven Lang Ontwikkelen." Daarbij gaat het naast de basistechniek vooral om softs skills, zoals klantcontact, arbeidsethos, omgaan met cijfers en communicatieve vaardigheden. "Voor specifieke techniekkennis, zoeken we de samenwerking met de bedrijven op, zodat wij dat modulair kunnen aanbieden."

Avonduren

Maureen is vrij duidelijk over de rolverdeling: "Onderwijs is echt een vak en dat moeten we in deze regio heel serieus nemen. Voor de toekomst van de regio is het belangrijk dat we onze jeugd zoveel mogelijk skills voor de future meegeven. Wij kunnen als bedrijven een beetje richting geven, aangeven waar de wensen liggen, maar didactiek? Dat is een vak waarbij we de onderwijsinstellingen echt nodig hebben." Ook Maureen ziet waar zij als bedrijf een bijdrage kan leveren. "Simpel voorbeeld. Bij ons draaien BIM-applicaties op dure licenties, maar tussen

MAUREEN NEDERHOED EN ARJAN PETERS

"Wij kunnen als bedrijven een beetje richting geven, aangeven waar de wensen liggen, maar didactiek? Dat is een vak waarbij we de onderwijsinstellingen echt nodig hebben."

half vijf en middernacht staan ze niets te doen. Voor het onderwijs is aanschaf niet te betalen, dus waarom zouden we ze niet in de avonduren beschikbaar stellen?" Onlangs regelde ze nog dat DC-studenten konden meedraaien in workshops van een leverancier van warmtepompen. "Maar dat is op ad hoc-basis. Veel beter is het om het sectorbreed in het curriculum van het onderwijs in te passen."

Generaties

Zowel Maureen als Arjan zien voor de toekomst een veel vloeibaarder manier van ontwikkelen. Maureen vertelt dat ze stagiairs binnenkrijgt die veel praktijkvaardigheid hebben. "Kinderen ontwerpen al in 3D in bijvoorbeeld spelletjes als Minecraft. Zet ze achter een scherm en ze weten meteen wat ze moeten doen. Daarmee kunnen ze de zittende vakmensen nog veel leren, maar andersom ook. De oude rotten in het vak leren onze stagiairs weer de kneepjes van de beroepspraktijk. Het mixen van die generaties levert aan beide kanten winst op."

Dromen

Arjan ziet ook een grotere verwevenheid van de onderwijs en de beroepspraktijk voor zich "Mijn droombeeld is dat alle technische installatiebedrijven hier in regio zich gaan verenigen. Onze studenten kunnen dan bij die bedrijven het eerste jaar de Beroeps Opleidende Leerweg (BOL) doen en hun stages lopen en zich in het tweede jaar doorontwikkelen via de Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL). Voor het bedrijfsleven is het een investering, maar daarna krijgen ze wel een medewerker die in de basis precies weet waar hij het over heeft." Maureen doet er qua dromen nog een schepje bovenop: "Hoe gaaf zou het niet zijn, als we studenten van het mbo en het hbo, samen hun eigen nieuwe school laten bouwen? Projectmanagement, ontwerp, inrichting, catering, alles wat nodig is, kunnen we in samenwerking met de scholen doen."

Soep

Arjan ziet het ontwikkelpad van Skills4Future wel voor zich. "Het zou mooi zijn als de bedrijven in een soort samenwerkingsverband kunnen sparren over wat er, samen met het onderwijs, ontwikkeld moet worden om de medewerker van de toekomst op te leiden. Dat gaat over eigenaarschap van bedrijven voor de toekomst van de sector." Maureen vult aan: "We hebben als bedrijven ook uitgesproken dat we als in een coöperatie willen functioneren. Dat komt met verantwoordelijkheden. Je moet op komen draven, stageplekken hebben, studenten plaatsen en, als we een opleidingstraject voor zij-instromers met baangarantie starten, moet je ze ook aannemen.

Dat is een soort gentlemens agreement, waar we samen voor willen gaan." In de komende tijd wordt daar dan ook in geïnvesteerd, mensen warm maken voor zo'n gloedvolle samenwerking. Maureen ziet het voor zich: "Als we samen, onderwijs en bedrijfsleven de potentie van deze regio benutten, als we al die sterke smaken van wonen, werken en goed onderwijs voor onze kinderen bij elkaar voegen, dan hebben we alle ingrediënten om van deze regio een fantastische soep te maken. De mooiste soep van Nederland!"

SKILLS4FUTURE

Penvoerder: gemeente Emmen

Wie werken eraan mee:
Alfa-college, Drenthe College, Regionaal Techniek Centrum, Dutch TechZone, NHL Stenden, Bedrijfsvakschool Techniek Drenthe, regionaal bedrijfsleven (metaal-en machinebouw, IT, groene Chemie, technische installatiebranche)

Contact: Jan Bert van der Slijk
janbert@skills4future.nl

www.skills4future.nl

ONTMOETINGSPLEK VOOR DE BUSINESS VAN MORGEN

Voor een toekomstgericht Drenthe is het van belang om in te zetten op de digitale transitie. TVM verzekeringen, Fokker, Unigarant, Rijksuniversiteit Groningen, NHL Stenden, Hanzehogeschool Groningen, Alfa-college, gemeente Hoogeveen en provincie Drenthe hebben daarom de handen ineen geslagen voor de realisatie van een IT Hub in Hoogeveen. Deze gaat een bijdrage leveren aan de werkgelegenheid in Drenthe en aan het samenspel tussen mbo, hbo en wo. Dat biedt mogelijkheden om IT-talent te boeien en te binden aan Drentse bedrijven. Doordat in de IT Hub kennis en kunde van bedrijven en kennisinstellingen wordt gebundeld, zijn er genoeg middelen om als regio door te ontwikkelen in de digitale wereld.

De IT Hub is een Drentse broedplaats voor IT-talent, digitale professionals en bedrijfsleven. Het doel van de IT Hub is om talent naar de regio te halen, daar te behouden en te ontwikkelen. Tegelijkertijd worden bedrijven geholpen met digitale vraagstukken en externe IT-ontwikkelingen. Binnen de IT Hub worden samenwerkingen en kennisuitwisseling gestimuleerd en is er ruimte voor innovatie en de ontwikkeling van nieuwe IT-producten en diensten. De samenwerking houdt in dat ondernemers samen kijken naar het vraagstuk verkeersveiligheid en wat hun eigen doelstellingen zijn. Bedrijven kunnen in de IT Hub aan het werk met studenten of bijeenkomsten bijwonen. In Hoogeveen komt de IT Hub naast het NS station. De bouw van deze ontmoetingsplek, voor een ieder die bezig is met de business van morgen, is gestart.

Data
Thema's die het bedrijfsleven in deze context heeft aangedragen zijn bijvoorbeeld blockchain, artificial intelligence, cybersecurity, Internet of Things en, het goud van de huidige tijd, data. Inmiddels verlopen de ontwikkelingen bij de IT Hub voorspoedig. Meerdere projecten zijn gestart, waaronder verkeersveiligheid en data-coöperatie. Zo gaan ondernemers aan de slag met eigen data, aangevuld met van de verschillende partners. Dit kan inhouden dat ongevallendata van de verzekeraars gecombineerd wordt met data van wegonderhoud en andere meldingen. Door deze data te combineren en gebruik te maken van wetenschappelijke onderbouwingen kunnen er nieuwe inzichten ontstaan.

Studenten
Daarnaast vangt de IT Hub al meerdere ondernemers via de partners, zoals Ik Ben Drents Ondernemer, op en ondersteunt hen in hun digitale vaardigheid en om hun product of dienst beter in de markt te zetten. Hierbij helpen studenten van verschillende opleidingen zoals het Groningen Digital Business Centre van de RUG, de ICT academie van het Alfa-college, Digilink (NHL Stenden, Hanzehogeschool Groningen, Alfa- college en Drenthe College) en DSHG van de Hanzehogeschool bedrijven met het formaliseren van het probleem en ondersteunen zij bij het bouwen van een concept. Andersom helpen de ondernemers de student inzicht te geven in het bedrijfsleven.

Benchmark
Om ondernemers verder te kunnen helpen, is in samenwerking met Ik Ben Drents Ondernemer een benchmark ontwikkeld. Alle ondernemers en het mkb zijn van harte uitgenodigd om deze in te vullen. Met de uitkomsten kan de IT Hub een directe koppeling maken met een van de betrokken partijen om er samen mee aan de slag te gaan. De benchmark is via de site van Ik Ben Drents Ondernemer in te vullen.

IT-HUB

Penvoerder: provincie Drenthe

Wie werken eraan mee:
Provincie Drenthe, gemeente Hoogeveen, Rijksuniversiteit Groningen, NHL Stenden, Alfa-college, stichting IT Dynamic, Hanzehogeschool, Unigarant, TVM, Fokker

Contact: Gerben Dolsma, info@it-hub.nl

www.it-hub.nl

Specialistische kennis uit eigen keuken

"Wij willen met de ontwikkeling van composieten een bijdrage leveren aan de duurzaamheids-transitie. We hebben inmiddels een stevig kernteam geformeerd en we zijn de boer op gegaan om te kijken met welke projecten we kunnen starten. En de lijst is lang; het Composietenplatform staat in de startblokken." Rudmer Heij, projectleider en business developer van het Composietenplatform is enthousiast over alle kansen die composieten en de samenwerking in dit veld bieden voor de regio. Maar stiekem kijkt hij ook al wat verder. "Ik sluit niet uit dat het een olievlek wordt."

Eén van de belangrijkste partners is GKN Fokker. "Niemand in de wereld is zover gevorderd in de kennis van high-tech composieten als Fokker." Het is dan ook niet gek dat de provincie Drenthe in 2016, samen met GKN Fokker en NHL Stenden als partner, het project World Class Composite Solutions (WCCS) startte, om die kennis binnen het mkb en de kennisinstellingen in de regio te brengen en verder te ontwikkelen. Het Composietenplatform, door NHL Stenden onder de Regio Deal Zuid en Oost-Drenthe gebracht, is daar het logische vervolg op.

Enthousiast

Het Composietenplatform brengt alle kennis over composieten in het Noorden van het land bij elkaar. Om de kennispositie van de noordelijke provincies op dit gebied te versterken en voor een verdere ontwikkeling van de arbeidsmarkt. "We zijn dan ook enthousiast in het Composietenplatform gestapt", vertelt Arnt Offringa, directeur Global Technology Center NL bij GKN Fokker en boegbeeld van het platform. "We werken al langer samen met NHL Stenden. Elk jaar komt hier een nieuwe lichting studenten en afstudeerders en als ze goed zijn, blijven ze vaak hangen."

Excelleren

Dit illustreert meteen waarom de samenwerking en kennisdeling van onderwijs en het bedrijfsleven van zoveel toegevoegde waarde is. Rudy Folkersma, voorzitter van het kernteam en lector duurzame kunststoffen bij NHL Stenden ziet een kentering: "Vroeger stonden scholen op achterstand, omdat het lang duurde om een curriculum aan te passen aan actuele ontwikkelingen. Een intensievere samenwerking zorgt ervoor dat kennis ook gelijk terugvloeit naar het onderwijs." En dat die ontwikkeling steeds meer gelijk opgaat, biedt kansen. "Voor studenten creëren we de mogelijkheid om te excelleren. We hebben inmiddels de minor Composite design solutions ontwikkeld. En met een stage en afstudeerrichting bij GKN Fokker of Nedcam leveren we echte specialisten op gebied van composieten af, die meteen in de regio aan de slag kunnen."

Specifiek

De kracht van het platform ligt natuurlijk niet alleen in de arbeidsmarkt, maar de composieten zelf bieden enorm veel kansen voor het ontwikkelen van nieuwe, duurzame materialen, waar de markt ook steeds meer om vraagt. Rudy legt uit: "Composieten bestaan uit een vezel en een bindmiddel en het mooie ervan is, dat je een materiaal kunt samenstellen voor echt specifieke toepassingen. De vezel kan kunststof zijn, maar ook glas of koolstof of natuurlijke vezels zoals vlas of hennep." Al die verschillende combinatiemogelijkheden, maken composieten breed inzetbaar. Voor de bouw, voor de meubelindustrie en bijvoorbeeld voor vliegtuigen.

Mooi

En daar weet Arnt alles van. "GKN Fokker heeft als vliegtuigbouwer veel ervaring met de ontwikkeling van de technologie en het productieproces van, met name, zogenoemde vezelversterkte thermoplasten. Dat zijn lichte, loeisterke composieten, die je ook weer zacht kunt maken door ze te verhitten. Je kunt ze dan opnieuw vormgeven, lassen, kneden én, belangrijk, recyclen. Het is echt een mooi composiet. Daar lopen we in Nederland mee voorop." En met deze kennis kan ook de vliegtuigindustrie verder verduurzamen. "We mogen bijvoorbeeld delen ontwikkelen voor de nieuwe markt van elektrisch vliegen. Dat is duurzamer en vraagt om nieuwe en lichte materialen."

Windmolenbladen

Daarnaast kan de kennis van GKN Fokker over thermoplasten een oplossing bieden bij een duurzaamheidsvraagstuk in de toekomst dat, nota bene, door windmolens wordt veroorzaakt. "Windmolenbladen worden op dit moment gemaakt van een niet-recyclebaar composiet. Meestal glasvezel met een soort epoxy of polyester. Wanneer deze over een paar jaar vervangen moeten worden, zit je met een groot afvalprobleem. Daarom denken wij via het platform mee over de ontwikkeling van recyclebare windmolenbladen."

Hennep
Door de grotere vraag naar duurzame bouwmaterialen, is de verwachting dat vooral de biocomposieten een belangrijker rol gaan spelen. Rudmer heeft er sterke beelden bij: "Biocomposiet is een goed en duurzaam alternatief voor hout. De houtprijzen zijn enorm gestegen en dat maakt biocomposiet steeds aantrekkelijker. Bovendien zouden we de vezels hier zelf kunnen verbouwen. Hennep is bijvoorbeeld uitermate geschikt om in composieten te verwerken." Het is nog niet zover, maar dit is ook een ontwikkeling die de regio verder kan versterken.

Agro-restromen
Een goed voorbeeld van verregaande samenwerkingen op het gebied van biocomposiet is de ontwikkeling van het Satellite Lab bij MCE in Emmen. "Dat is een verwerker van agro-reststromen, met een proeftuin om onderzoek te doen naar de mogelijkheden daarvan. In een zogenaamde pultrusielijn maken ze van biocomposieten profielen, voor onder andere de bouw, en frames voor zonnepanelen." Deze frames gaan gebruikt worden in het Fieldlab zonnepark Oranjepoort dat in Emmen komt. "Op dit moment zijn de frames van zonnepanelen namelijk van verzinkt staal. Dat zink komt in de bodem terecht en is dus vervuilend." Beide projecten worden naar alle waarschijnlijkheid in het voorjaar van 2022 gerealiseerd.

Compose-it
Kortom, de diversiteit van composieten bieden op allerlei vlakken grote kansen en het komt nu neer om die, als bedrijven en kennisinstellingen in de regio, te verzilveren in nog meer aansprekende projecten. Via het platform wisten ze elkaar al te vinden, maar op 14 oktober gaat de website van het Composietenplatform, dat de naam 'Compose-it' heeft gekregen, live en die geeft daar ongetwijfeld een extra impuls aan. Composieten zijn de toekomst en dat mag iedereen weten.

RUDY FOLKERSMA EN ARNT OFFRINGA

PLATFORM (BIO)COMPOSIETEN

Penvoerder: gemeente Hoogeveen

Wie werken eraan mee:
NHL Stenden, GKN Fokker, Drente College, Rijksuniversiteit Groningen, NICE, Milling Company Europe, Holtkamper, Wavin, Vepa, Domesta, Technologies Added

Contact: Rudmer Heij, rudmer@burobg.nl

www.composeit.nl

ONZE REGIO WERELDSPELER IN CIRCULAIRE PLASTICS

Plastics vormen een grote uitdaging voor ons milieu. Wordt er steeds meer gewerkt aan alternatieven, we moeten wel ergens heen met het plastic afval dat er al is. Plastic bestaat grotendeels uit polymeren en er is momenteel veel aandacht voor het recyclen ervan. Dat vraagt om kennis en expertise die in onze regio voorhanden is. Daarom wordt er een haalbaarheidsonderzoek gedaan om een nationaal kenniscentrum voor de recycling van polymeren op te zetten in Emmen.

In onze regio beschikken we over een sterk kennisklimaat, meerdere onderzoeksfaciliteiten, een goede inzamelingsinfrastructuur en verwerkingsmogelijkheden, chemieparken en vooral veel innovatieve bedrijvigheid. Een nationaal kenniscentrum moet de aanwezige kennis en de regionale krachten met elkaar verbinden en versterken. Het kenniscentrum brengt daarnaast kennis en expertise op het gebied van het recyclen van plastics bij elkaar. Juist door het verbinden van de techniek met maatschappelijke, economische en juridische vraagstukken. Bij het onderzoek zijn diverse partijen betrokken, waaronder NHL Stenden, Rijksuniversiteit Groningen, provincie Drenthe, gemeente Emmen, CICE, CuRe, BioBTX, Senbis en anderen.

Wereldleidend
"Uit het onderzoek blijkt dat we in ieder geval de technische expertise hebben om onderscheidend te zijn", zegt projectleider Sven Jurgens. Op dit moment wordt er gewerkt aan een plan dat daar nog stelliger in is: "Naar aanleiding van veel industriële en innovatieve bedrijvigheid op het vlak van circulaire kunststoffen in Noord-Nederland, is de regio in staat om een wereldleidende positie en voorbeeldfunctie in te nemen als de meest kennis- en ervaringsrijke regio in Europa op het gebied van bepaalde aspecten rondom circulaire plastics." Om de rol en de haalbaarheid van een kenniscentrum te onderzoeken, moeten die aspecten goed in kaart worden gebracht.

Gecombineerd
Sven legt uit wat het project nog meer uniek maakt: "Nergens zijn kenniscentra waar bestuurskundige, juridische, sociale, economische en technische disciplines ten aanzien van polymeren zo gecombineerd worden." Kortom, de kennis en randvoorwaarden zijn voorhanden en de ambitie is groot. In de verdere uitwerking van de plannen zal blijken of het haalbaar is en of onze regio over een tijdje een nationaal kenniscentrum rijker is.

HAALBAARHEIDSONDERZOEK NATIONAAL KENNISCENTRUM RECYCLING VAN POLYMEREN

Penvoerder: gemeente Emmen

Wie werken eraan mee:
O.a. NHL Stenden, Rijksuniversiteit Groningen, provincie Drenthe, gemeente Emmen, CiCE, CuRe, BioBTX, Senbis

Contact: Sven Jurgens
s.jurgens@ecoras.nl

VINDBAARHEID, VRAAG EN AANBOD STIMULEREN REGIONALE SAMENWERKING

Eind 2021 is de Regiodatabank opgeleverd. Meer dan 60.000 bedrijven in Drenthe en Hardenberg zijn vindbaar op basis van talloze zoekopties. Dit maakt het voor bedrijven eenvoudiger om regionaal nieuwe klanten, partners en leveranciers te vinden. Het uiteindelijke doel van de Regiodatabank is, door samenwerking te stimuleren, de regio economisch te versterken.

De Regiodatabank is in eerste instantie gevuld met vrijelijk beschikbare data voor en over individuele bedrijven, met respect voor privacy, vertrouwelijkheid en transparantie. "Bedrijven kunnen hun profiel zelf aanvullen", vertelt projectleider Pieter-Jan Snijders. "Daarmee worden ze nog beter vindbaar op hun producten, diensten en expertise. Daarnaast kunnen ze aangeven of ze openstaan voor samenwerking met onderwijs of bijvoorbeeld personeel zoeken." Je kunt dus duidelijk vertellen wat je voor elkaar kunt betekenen en daarmee is de Regiodatabank veel meer dan een online bedrijvengids.

Toegevoegde waarde

Ondernemers ervaren deze toegevoegde waarde van de Regiodatabank ook. Zoals een ondernemer aanhaalde: "Je vindt bedrijven die echt regionaal actief zijn. In Google-resultaten staan vaak bedrijven die helemaal niet in de regio werken." Pieter-Jan vult aan: "Er zitten zoveel mooie bedrijven, gewoon om de hoek, maar dan moet je wel buiten je bubbel kijken en daar is de Regiodatabank uitermate geschikt voor." En door aan te geven waar je naar op zoek bent of wat je te bieden hebt, is het ook eenvoudiger om kennis te delen of andere bedrijven te benaderen die op zoek zijn naar de oplossing voor eenzelfde probleem. Zo kunnen mooie samenwerkingen ontstaan.

Aanvullen

Het vervolg van het project staat in het teken van het aanjagen en de doorontwikkeling van de Regiodatabank. Dat gebeurt op basis van regionale en sectorale wensen, nieuwe inzichten, gebruikerservaringen en de databehoefte van gebruikers. Pieter-Jan benadrukt hoe belangrijk het is om het profiel aan te vullen. "Na de lancering zagen we tientallen bedrijven zich registreren en hun profiel aanvullen. Nogmaals, hoe meer hoe beter, vandaar een oproep aan een ieder om bedrijven in de regio te stimuleren om mee te doen. Registreren kan eenvoudig en veilig, in een paar minuten."

Filmpjes

Waarom gebruiken ondernemers de Regiodatabank?

Eerste versie met studenten gerealiseerd

In Google-resultaten staan vaak bedrijven die helemaal niet in de regio werken.

ONDERNEMER VINDT ONDERNEMER: DIGITALE REGIODATABANK

Penvoerder: provincie Drenthe

Wie werken eraan mee:
Ondernemersverenigingen in de regio, KvK, RVO, CBS, IBDO, Dutch TechZone, provincie Drenthe, Provincie Overijssel, SNN, Dataleveranciers

Contact: Pieter Jan Snijders, Pj.snijders@drenthe.nl

www.regiodatabank.ikbendrentsondernemer.nl/

DIGITALISERING VOOR EEN TOEKOMSTBESTENDIGE VRIJETIJDSECTOR

FOTO'S G. HANSMAN

"De ondernemer een menu op maat aangereikt, met diverse kennissessies, events en andere tools om stappen in het proces van digitalisering te zetten."

DIGITALISERING VRIJETIJDSECTOR

Penvoerder: Gemeente Aa en Hunze

Wie werken eraan mee:
NHL Stenden, ICT Academie Hoogeveen, Drenthe College, Vechtdal marketing, Marketing Drenthe, Ondernemershuis voor het Vechtdal

Contact: Aline Hofstee
digitalisering@zuidenoostdrenthe.nl.

In onze regio is de vrijetijdseconomie een belangrijke sector. Meegaan in de digitale wereld is ook voor de toekomstbestendigheid van de vrijetijdssector van groot belang. "We merken dat veel bedrijven vooral bezig zijn met het dagelijks runnen van hun bedrijf." Aan het woord is projectleider Digitalisering vrijetijdseconomie Aline Hofstee. "En dat is goed, maar hierdoor besteden ze niet zoveel tijd aan verdere digitalisering en daar willen we ze bij verder helpen."

Digitalisering biedt kansen en oplossingen voor het vitaliseren van de vrijetijdseconomie. De sector staat onder druk door onder andere veranderende marktbehoefte, trends en ontwikkelingen die om veranderende ondernemersvaardigheden vragen, voorwaarden van financiers en verwachtingen vanuit de samenleving. "Bovendien lopen veel bedrijven achter als het gaat om digitalisering. Ondernemers hebben er vaak weinig affiniteit mee, weten niet waar te beginnen en hebben geen tijd of capaciteit beschikbaar. Vandaar dat we dit project hebben geïnitieerd", zegt Aline enthousiast.

Gedwongen

De coronapandemie heeft voor een versnelling gezorgd van de digitale transformatie in de vrijetijdssector. Bedrijven werden als het ware gedwongen om te investeren in zaken als digitale betalingen, online reserveringssystemen en digitale belevingen. En ook daarvoor kwam de hulp als geroepen. Ondernemers konden workshops volgen en kregen bijvoorbeeld ondersteuning bij het maken van digitaliseringplannen. "Hierbij maken we gebruik van de kennis binnen brancheverenigingen en van experts op het gebied van digitalisering en datagebruik."

Behoefte

De eerste fase van het project is inmiddels achter de rug. "Door de samenwerking met de RUG en Futures by Design hebben we ons vooral gericht op het werken met smart data. In deze fase hebben we geconstateerd dat er bij de ondernemers een grote behoefte is aan kennis op het gebied van de bredere thematiek van digitalisering."

Daarom komt er een fase 2 die zich richt op die bredere digitaliseringsaanpak. Projecten waaraan je voor deze tweede fase moet denken zijn bijvoorbeeld het ontwikkelen van ondernemersvaardigheden, efficiëntere bedrijfsvoering, introduceren van digitale belevingsvormen, het versterken van de marketingpositie en nieuwe samenwerkingen. "We schuiven eerst bij de ondernemers aan tafel om de behoeften te inventariseren en op basis daarvan krijgt de ondernemer een menu op maat aangereikt, met diverse kennissessies, events en andere tools om stappen in het proces van digitalisering te zetten."

ZELF DE BEHOEFTE AAN VAKMENSEN OPLOSSEN, DAT IS BOUWEN AAN MENSEN

Woningcorporaties hebben steeds meer vakmensen nodig om hun huizen toekomstbestendig te maken en te verduurzamen. Vakmensen die steeds schaarser worden. Daarom sloegen drie maatschappelijk betrokken woningcorporaties, Woonservice, Domesta en Vechtdal Wonen, de handen ineen voor het project Bouwen aan mensen. Het idee is om gezamenlijk mensen die nu zonder werk zitten, op te leiden voor de bouw en techniek. Daarbij gaat het om het vinden van de juiste kandidaten en opleidingen en de geschikte bedrijven in bouw en techniek om dit proces te begeleiden.

Op 24 september 2020 tekenden negen belangrijke partijen uit de regio een intentieverklaring. Dit zijn corporaties, ROC's en vakopleidingen. Projectleider Barend van der Veen: "We spraken af om samen de schouders eronder te zetten en tot concrete afspraken te komen om mensen écht aan de slag te helpen in de bouw en techniek." Ondanks de coronamaatregelen is het project vanaf begin 2021 van start gegaan. "We onderzochten wat nodig is om de partijen aan elkaar te binden om continuïteit in het project te kunnen garanderen." Belangrijk is dat de corporaties voor de verduurzaming van hun huizen opdrachten neerlegt bij de leerbedrijven, waardoor de kandidaten opgeleid kunnen worden en uitzicht krijgen op blijvend werk.

Eerste kandidaat

"Maar we gingen natuurlijk ook meteen aan de slag, door het gewoon te doen", vertelt Barend. "We koppelden mensen alvast aan een bedrijf en opleiding. Daarmee konden we mooi ervaring opdoen." De eerste kandidaat is inmiddels geplaatst bij een installatiebedrijf in Hoogeveen, in nauwe samenwerking met Woonservice en WijTechniek. "Het ging om een statushouder die van oorsprong geschiedenisleraar is, maar in dat vak niet aan het werk kwam." Via Bouwen aan mensen heeft hij eerst een cursus Nederlands gevolgd, waarna hij werd gematcht aan een opleiding en het installatiebedrijf. "Wij waren de zogenaamde missing-link."

Verschil

Toch leren de eerste ervaringen binnen het project dat er al veel gedaan wordt op dit gebied. "Het ontbreekt echter aan iets of iemand die dat aan elkaar verbindt. Daar kan Bouwen aan mensen het verschil maken." Dat is dan ook waar Bouwen aan mensen zich in de komende tijd op gaat richten. "Verbinden en met voorbeelden vanuit andere delen van Nederland gaan we dit concreter vormgeven." Kortom, wordt vervolgd.

BOUWEN AAN MENSEN

Penvoerder: gemeente Hardenberg

Woonservice, Domesta, Vechtdal Wonen

Contact:
Barend van der Veen
b.vanderveen@weusthuis.nl

KANSEN VOOR EEN VERGETEN GROEP ARBEIDSKRACHTEN IN DE GRENSREGIO

JENNY

JOS

De arbeidsmarkt staat onder druk, maar er is een 'stille reserve'. Een groep mensen die nu niet werkt, geen uitkering heeft, maar vaak wel gemotiveerd is om weer aan het werk te gaan. Met New Jobportunities 2.0 begeleiden de samenwerkende partijen honderd werkzoekenden uit de grensstreek van de provincies Drenthe, Overijssel en Landkreis Emsland naar de grensoverschrijdende arbeidsmarkt.

Dit grensoverschrijdende project is gebaseerd op een bewezen aanpak en sluit aan bij de gedachte dat iedereen mee kan en mag doen. "Alle talent in de regio is nodig." Projectleider Maud Diemer vertelt dat deze potentiële werknemers worden begeleid naar ondernemers of overheidsinstellingen in de Duits-Nederlandse grensregio. "Daarbij gaat het bijvoorbeeld om werkgevers in de maakindustrie, de zorgsector en de ICT-branche." Het project voorziet in een behoefte. "Er zijn korte lijnen tussen de samenwerkende partijen die allemaal graag toewerken naar een 360-graden arbeidsmarkt; één arbeidsmarkt zonder grenzen." Maud vervolgt: "Daarom zijn we aan de slag met een bekostigingsmodel, waardoor, na afloop, dit project duurzaam geborgd kan worden in het netwerk, dus binnen de overheden, het bedrijfsleven via onder andere recruiters, de Agentur für Arbeit van Nordhorn en het UWV."

Positief

Mede door dit project vervaagt de grens met Duitsland. "Het is geen harde eis dat kandidaten uit Duitsland in Nederland gaan werken en vice versa, maar het wordt wel makkelijker gemaakt." Dat heeft regionaal een positief effect op de tekorten op de arbeidsmarkt. Inmiddels zijn sinds de zomervakantie achtendertig Nederlandse kandidaten en vier Duitse ingestapt, van wie al negentien mensen een nieuwe baan of passende vervolgopleiding hebben gevonden. Jennie en Jos zijn daar goede voorbeelden van.

Hartenwens Jennie in vervulling

Jennie uit de gemeente Emmen is 37 en moeder van twee opgroeiende pubers; ze koos er bewust voor om na haar scheiding niet afhankelijk te willen zijn van de bijstand. Ze ging aan de slag als schoonmaker. Geen vetpot, dus ze besloot dat het tijd was voor een beroepsoriëntatie; haar hartenwens was een baan in de zorg.
Bij de intake bleek ze mbo-niveau 2 te hebben. Via Het 'Noorden leert door 'startte ze na de zomer 2021 in een schakeltraject 'Assisteren in de Zorg'. Vanuit het 'Perspectief op Werk'-potje werden haar reiskosten vergoed. Voor Jennie was het heerlijk weer te kunnen werken aan een toekomst.
Eind september werd contact gelegd met zorgwerkgever Cosis. Jennie mocht zich presenteren in een speeddate. Ze kreeg tot haar spijt te horen dat ze niet tot de groep behoorde die in februari 2022 in een bbl-traject verzorgende mbo-3 mag starten. Maar begin november werd ze alsnog gebeld: als ze zou slagen voor het schakeltraject kon ze per 1 februari starten in een bbl-traject maatschappelijke zorg/ verzorgende, niveau 3. En dat is gelukt!

Nieuwe kansen voor Jos

Diem Do, directeur van ICT-bedrijf CodeGorrilla mailde begin november over kandidaat Jos "Ik heb zojuist een heel fijn gesprek gehad met Jos. Ik vertelde over wat we doen en wat eventueel mogelijk is voor hem. Volgens mij is Jos ook enthousiast. Ik zie in Jos veel potentie. We hebben afgesproken dat ik hem op de mailing zet voor de eerstvolgende lichting in februari. Jos heeft zeker interesse." Code Gorilla traint ICT-medewerkers 'on the job' en plaatst ze uit naar (semi)overheden. Jos zijn achtergrond ligt in de ICT, maar hij werkte ook internationaal in de horeca. En eind februari is Jos gestart bij Code Gorilla met een werk- en leertraject in de ICT. Zijn opleiding wordt deels gefinancierd door 'Perspectief op Werk' en deels door het project. Het voor Jos beoogde STAP-budget was binnen twee dagen al overvraagd.

NEW JOBPORTUNITIES 2.0

Penvoerder: Gem. Coevorden

Wie werken eraan mee: Arbeidsmarkt Regio Drenthe, UWV, Bundesagentur für Arbeit Nordhorn, Volkshochschule Meppen, Zero to One, Rijnland Instituut, CMO STAMM, gemeente Coevorden, INTERREG Deutschland-Nederland

Contact: Maud Diemer
m.diemer@cmostamm.nl
06 460 782 22

ONTWIKKELEN IS HET NIEUWE WERVEN

Wat kunnen bedrijven en onderwijs allemaal leren op het gebied van duurzaam wonen en hoe zorgen we ervoor dat de kennis hierover beschikbaar wordt voor iedereen? Met deze vraag zijn ze in Hoogeveen aan de slag gegaan en het resultaat is het Duurzaam Ontwikkel Centrum DOC33. Kwartiermaker Arjan Hartemink nodigt ieder met een duurzaam bouwhart uit om aan te haken bij dit project. "Het centrum aan de Voltstraat 33 in Hoogeveen is straks van iedereen."

DOC33 wil bijdragen aan de beschikbaarheid van voldoende en gekwalificeerd personeel op het gebied van verduurzaming van de gebouwde omgeving en het verhogen van de kennis en expertise daarover bij het mkb. "Dat doen we door van het expertisecentrum een fysieke ontmoetingsplek te maken, met ruimtes voor onderwijs, testfaciliteiten en onderzoek." Arjan vertelt dat DOC33 op deze manier laagdrempelige toegang biedt tot onder andere constructievoorbeelden, technieken en materialentoepassingen voor circulair bouwen. "Ook is er specifieke apparatuur te vinden, zoals waterstoftoepassingen, warmtepompen en energieopslagsystemen en maken we innovaties op het gebied van bijvoorbeeld zonne-energie en energieopslag zichtbaar."

Opleiden

Studenten werken bij DOC33 samen met het regionale bedrijfsleven aan de doorontwikkeling van bestaande innovaties. "Hierdoor komen ze niet alleen in aanraking met duurzaamheid, maar wordt ook de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven gestimuleerd, waardoor ze weer beter op elkaar kunnen aansluiten." En dat is goed voor de toekomstige arbeidsmarkt. DOC33 levert ook leerwerkplekken voor studenten en is een opleidingscentrum om huidige werknemers op, om en bij te scholen. Er zijn twee accountmanagers aangesteld om contacten te leggen met mkb-ondernemers in de bouw in de regio. "We inventariseren de behoefte en vertalen dit naar passende opleidingen voor zowel werkenden als studenten."

Bouwhart

Inmiddels zoemt het van de activiteiten in en rondom DOC33. "Op dit moment werken we aan de inrichting samen met mbo-studenten." DOC33 is ook een proeftuin voor praktijkgerichte pilotprojecten op locatie in de regio. Regionale bedrijven kunnen aansluiten bij deze projecten om te experimenteren en om kennis op te doen. "We faciliteren ook een actief netwerk gericht zich op kennisuitwisseling en samenwerking." Arjan vervolgt: "En elke maand organiseren we DOC Doet. Dit is een boeiende avond waar iedereen met een duurzaam bouwhart van harte welkom is om zich te laten informeren en inspireren op verschillende thema's".

Doen

Het motto van DOC33 is: Ontwikkelen is het nieuwe werven. "We willen op een laagdrempelige en praktische manier de verduurzaming van de gebouwde omgeving in de regio versnellen. Mensen enthousiasmeren voor techniek en voor een technische opleiding. We willen laten zien dat omscholen een toegankelijke en reële mogelijkheid is." Arjan benadrukt dat een leven lang ontwikkelen de norm is. "We zetten ons zo in voor een duurzame en vitale regio. We innoveren door te doen." En dat doen ze in DOC33 het liefste samen. "DOC33 is flexibel, met ruime openingstijden en de ruimte voor grote en kleine groepen, bijvoorbeeld voor bijeenkomsten, evenementen en werkplekken." Arjan doet nog een speciale oproep: "En ken je bedrijven met een bepaalde opleidingsbehoefte of ben je zelf zo iemand? Laat het ons weten!"

"De samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven wordt gestimuleerd, waardoor ze weer beter op elkaar kunnen aansluiten."

ENERGIE- EN DUURZAAMHEIDS-CENTRUM WONEN: DOC33

Penvoerder: gemeente Hoogeveen

Wie werken eraan mee:
Alfa-college, gemeente Hoogeveen, Wij Techniek, Bork Groep

Contact: Jennifer Wessels Boer
post@doc33.nl

www.doc33.nl

EEN LESRUIMTE ALS EXPERIMENT VOOR DUURZAAM BOUWEN

De innovatieve lesruimte in het Solar Innovation Experience Center (SIEC) in Emmen is een testopstelling op zich. "Het gebouw is grotendeels opgetrokken uit biocomposieten en circulaire materialen", legt directeur SIEC Herman Idema uit. "Veel van de gebruikte materialen zijn op dit moment nog niet in de markt leverbaar en zijn ten behoeve van dit gebouw op lab-schaal ontwikkeld." De lesruimte is dus zelf een experiment en daar is heel veel van te leren.

Het doel van de lesruimte is om te onderzoeken hoe de materialen zich laten verwerken, hoe de materialen zich in de loop van de tijd houden en welke effecten ze hebben. "Of juist niet", zegt Herman. "Een mooi voorbeeld is dat de gebruikte wandpanelen aan de binnenzijde absoluut geen schadelijke stoffen afgeven aan de binnenlucht". Een schoon bouwmateriaal dus. Wat dit gebouw uniek maakt is dat zowel de binnen- als de buitenkant van het gebouw de komende jaren blijft veranderen. "We blijven nieuwe producten testen".

SIEC

De lesruimte bevindt zich in het SIEC, het fieldlab bij zonnepark Oranjestroom in Emmen, waar bedrijven straks technologie en nieuwe materialen kunnen testen op het gebied van zonnestroom, de bouw van zonneparken en circulaire bouwstoffen. Ook het techniekonderwijs uit de regio krijgt er faciliteiten om studenten op verschillende niveaus les te geven, onderzoek te laten doen en om experimenten uit te voeren. Op deze manier wordt er geïnvesteerd in voorzieningen om goed opgeleide mensen en kennis in de regio te behouden. "Vanuit de markt is veel vraag naar praktijkonderzoek op het gebied van zonne-energie, de opslag van energie, energie uit waterstof en de toepassingen van biocomposieten." Mooie kansen dus.

Mooi resultaat

Natuurlijk is zo'n vernieuwend leslokaal niet zonder slag of stoot tot stand gekomen. Herman vertelt dat ze regelmatig terug moesten naar de tekentafel. "De muren waren prefab geproduceerd in een fabriek, maar bleken na plaatsing niet goed te passen en moesten worden aangepast. En er zijn verschillende wandpanelen toegepast, die bijvoorbeeld kromtrokken door het vocht. Dat betekende dat we de kwaliteitsspecificaties opnieuw moesten bekijken en de recepturen aan moesten passen." Dergelijke hobbels horen natuurlijk bij een experimentele aanpak, maar de ontvangstruimte is inmiddels opgeleverd. "Het is een mooi resultaat waar we erg tevreden mee zijn. Er wordt nog gewerkt aan de inrichting, deels circulair en van biocomposieten, maar feitelijk kan het gebouw al worden gebruikt."

LESRUIMTE SOLAR INNOVATION EXPERIENCE CENTER

Penvoerder: gemeente Emmen

Wie werken eraan mee:
Ondernemend Coevorden, Ondernemend Hoogeveen, Ondernemend Emmen, Industrie Kring Avereest, Bedrijven verenigd in vereniging Parkmanagement Bedrijventerreinen Emmen, Proefboerderij Veenkoloniën

Contact: Herman G. Idema, h.idema@ondernemendemmen.nl

"Het is een mooi resultaat waar we erg tevreden mee zijn."

Melden

De ruimte moet nog officieel worden geopend, maar de coronamaatregelen hebben meerdere keren roet in het eten gegooid. Herman roept al wel bedrijven en onderwijsinstellingen op om zich te melden. "Ze kunnen gebruik maken van dit centrum om innovaties op het gebied van onder andere zonne-energie, waterstofproductie, thermie-technieken, energieopslag en het gebruik van biobased materialen door te ontwikkelen, te testen of aan belangstellenden te tonen." Geïnteresseerden kunnen daarvoor contact opnemen met Ondernemend Emmen.

Solar Innovation & Experience Center

WATERSTOF TINY HOUSE LEERT WIJZE LESSEN

Leerlingen van het Alfa-college in Hoogeveen bouwden van november 2020 tot september 2021 aan een energieneutraal tiny house met waterstof als energiedrager. Na de oplevering is het Tiny House op Tour gegaan en diende als gespreksonderwerp, demonstratie- en promotie-object en een blik in de niet meer zo verre toekomst. Van 14 september tot 3 december was het tiny house onderweg door de regio.

Het doel van het project was om bij te dragen aan de landelijke opgave van de energietransitie en het creëren van draagvlak voor de toepassing van groene waterstof in de gebouwde omgeving. Als tastbaar eindproduct hebben verschillende gemeenten het tiny house ingezet om inwoners, bedrijven en kennisinstellingen te interesseren voor waterstof, belangstelling van jongeren voor techniekonderwijs te stimuleren en het bedrijfsleven kennis te laten maken met de kansen van waterstof.

De Waterstof Tiny House Tour heeft een aantal waardevolle lessen opgeleverd:

1. Het Waterstof Tiny House maakt de duurzaamheids- en energietransitie tastbaar. Door te laten zien hoe waterstof in een woning werkt en hoe je duurzaam kunt bouwen, begrijpen mensen beter wat het voor hen persoonlijk betekent.

2. Het Waterstof Tiny House leidde tot ontmoetingen en goede gesprekken over de energietransitie. Vragen werden beantwoord en sceptici kregen andere inzichten. De tour heeft het draagvlak zeker vergroot en laten zien dat een gesprek beter werkt dan een flyer over hetzelfde onderwerp.

3. Bij particulieren in de regio is veel kennis over verduurzaming en waterstof. Het zou interessant zijn om te kijken hoe die kennis in de toekomst met elkaar gedeeld kan worden. Wellicht kunnen particulieren en het regionale bedrijfsleven hier samen een slag in slaan.

4. Door het tiny house te bouwen met studenten van het Alfa-college en samen te werken met lokale bedrijven, is het huisje nu van iedereen. De hele gemeenschap is trots dat 'hun' studenten en bedrijven zo iets moois hebben gemaakt. Daarnaast draagt het ook bij aan de interesse van leerlingen voor techniek.

5. Ook het proces van de bouw was erg waardevol. Studenten leerden van professionals en andersom. Zowel het onderdeel waterstof als circulair bouwen vroeg om onderzoekend (samen)werken. Daar is gewoonlijk weinig ruimte voor in het dagelijkse werk en smaakt naar meer.

''De jongeren van nu en straks zijn nodig om mee te werken aan de energietransitie. Als we die weten te bereiken, komt dat de verduurzaming ten goede.''

Vervolg

Het Waterstof Tiny House krijgt een tijdje een standplaats in Nijstad-Oost naast de wijk Erflanden in Hoogeveen. Projectleider Kees Boer vertelt: "Zo blijven we de boodschap uitdragen van waterstof en circulair bouwen. In Erflanden blijft het tiny house functioneren als uitvalsbasis voor bewoners, vakspecialisten, regionaal bedrijfsleven en andere geïnteresseerden."

Hij vervolgt: "Om de boodschap nog verder te verspreiden lanceren we in maart/april een lespakket 'Ontwerp je eigen Waterstof Tiny House'. Met het lespakket maken we jongeren enthousiast voor techniek, leren ze over waterstof en hoe ze circulariteit kunnen toepassen. Zo geven we een vooruitblik op hoe de toekomst eruit kan komen te zien."

WONEN OP WATERSTOF TOUR

Penvoerder: gemeente Hoogeveen

Wie werken eraan mee:
Alfa-college, Vrienden van Techniek, gemeente Hoogeveen.
Zie website voor alle betrokkenen en sponsoren.

Contact: Kees Boer, k.boer@dewoldenhoogeveen.nl

www.waterstoftinyhouse.nl

CROSS-OVER VRIJETIJDS- EN ZORGSECTOR VOOR VITALE INWONERS EN BEZOEKERS

De vrijetijds- en gezondheidssector in Zuid- en Oost-Drenthe, NHL Stenden, Alfa-college en Drenthe College, zes gemeenten en de provincies Drenthe en Overijssel slaan de handen ineen om de vitaliteit onder inwoners en de gasten te vergroten. Een cross-over tussen twee sectoren die volop kansen biedt. "Het doel van het Blue Zone Innovations-project is het vergroten van de innovatiekracht van bedrijven binnen de vrijetijdssector in onze regio", vertelt projectleider Monique Pestman.

"We proberen de sector weerbaarder te maken door product-diversificatie en -innovatie. In het Blue Zone Innovations-project is de cross-over die wordt gemaakt met de gezondheidsbranche - dan gaat het over gezond leven, preventie en vitaliteit - een belangrijk en bijzonder aspect." Onze regio kampt met een stevige opgave op het gebied van volksgezondheid. "Er is een lagere gemiddelde levensverwachting, meer obesiteit en meer hart- en vaatziekten." Volgens Monique ligt de sleutel voor deze problematiek in het aanpakken van het probleem bij de bron: de leefstijl van mensen. "In dit project willen we een gezonde leefstijl bevorderen met innovatieve producten en diensten ontstaan uit deze cross-over."

Leren

De cross-over wordt niet alleen bij de bedrijven en organisaties gezocht, maar ook in het onderwijs. "Met moderne opleidingen worden verbindingen gelegd tussen zorg, welzijn en vitaliteit aan de ene kant en modern en innovatief toerisme, hospitality en leisure aan de andere kant." Monique vertelt dat er ook gekeken wordt welke uitdagingen en kansen er binnen de zes gemeenten liggen en of daar overkoepelende thema's zijn. "Samen kunnen we daar dan sneller op inspelen en van en met elkaar leren." Daarnaast houdt het project zich ook bezig met de diverse vraagstukken van de ondernemers, individueel, maar voornamelijk in gezamenlijkheid. "Inmiddels hebben zich meerdere ondernemers met uiteenlopende innovatieve ideeën voor producten en diensten bij ons gemeld." Deze opdrachten worden uitgezet bij hbo- en mbo-studenten, die hierdoor direct verbonden worden aan de actuele praktijk. Monique noemt de bijdrage van de studenten erg waardevol. "Hun visie op bestaande vraagstukken is soms heel anders dan die van de ondernemer. Ook daar kunnen we van leren."

Ecosysteem

De vrijetijdssector is van groot economisch belang voor deze regio en zorgt voor veel werkgelegenheid. Door ondernemers en studenten in het beroepsonderwijs te verbinden sluiten de opleidingen en het werkveld steeds beter op elkaar aan en dit zorgt weer voor een grotere beschikbaarheid van competent personeel. Door de samenwerking van meerdere gemeentes en ondernemers in die gemeentes, ontstaan niet alleen lokale, maar ook regionale kennis- en business-netwerken om een samenhangend ecosysteem te vormen. "Met dit project dragen we bij aan een koploperspositie voor de regio en proberen we de vitale levensstijl te stimuleren van de bewoners en de bezoekers aan de regio."

Concreet

Monique realiseert zich goed dat het wat abstract klinkt. "We zijn druk in gesprek met allerlei interessante partijen over een grote diversiteit aan onderwerpen. Denk aan voeding, aan wandelpaden, maar ook aan leefstijlprofessionals die samenwerken, creatieve ondernemers, ziekenhuizen, kortom we zijn nog flink op verkenning. Inmiddels zijn er al diverse projecten gestart, waarbij zowel mbo- als hbo-studenten samen met ondernemers aan vraagstukken werken. Per januari is Hille Meetsma als innovatiemakelaar gestart. Hij zorgt, naast het leggen van de verbindingen tussen partijen, voor de implementatie van nieuw ontwikkelde producten en diensten. Ik ben ervan overtuigd dat er uiteindelijk mooie projecten uitkomen om het welzijn van de mensen die in de regio wonen en deze bezoeken te bevorderen en daarnaast onze regio te versterken op het gebied van de vrijetijdseconomie en de gezondheidssector."

BLUE ZONE INNOVATIONS

Penvoerder: gemeente Borger-Odoorn

Betrokken gemeenten: Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen, Hardenberg en Hoogeveen.
Betrokken provincies: Drenthe en Overijssel

Projectleiding:
Sandra Hoekstra (NHL Stenden),
José Westerhof (NHL Stenden),
Monique Pestman (Alfa-college)

Contact: Monique Pestman,
m.pestman-dehoog@alfa-college.nl
Of bel 06 101 154 84

www.rijnlandinstituut.eu/projecten/blue-zone-innovations

GEEN BESTAANSRECHT ZONDER MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Steeds meer bedrijven stellen zich tot doel om een positieve bijdrage te leveren aan sociale en/of ecologische problemen; deze ondernemers willen maatschappelijke impact maken. Om impactondernemers te faciliteren, zodat zij zo goed mogelijk in staat zijn om hun maatschappelijke doelstellingen te bereiken, is het actieprogramma Impact Ondernemen Zuid- en Oost-Drenthe opgesteld. "Met dit programma willen we de bijdrage van het bedrijfsleven aan de brede welvaart vergroten en de beweging van de betekeniseconomie stimuleren", zegt projectleider Marjon Lingbeek.

Het actieprogramma is een samenwerking tussen de Regio Deal-gemeenten, de provincie, ondernemers, met onder andere netwerkpartijen als Impact Noord, Growing Emmen, Greendrinks Zuidoost-Drenthe en Ik Ben Drents Ondernemer en vanuit het onderwijs NHL Stenden en Natuur en Milieufederatie Drenthe. "Deze samenwerking versterkt de regionale en de provinciale aanpak en het actieprogramma kan als pilot worden gebruikt voor een verdere uitrol in de provincie." Op deze manier wordt ook een grotere doelgroep aangesproken en netwerkvorming tussen bedrijven, overheden en kennisinstellingen bevorderd.

Actielijnen
Bedrijven die zich helemaal niet bezighouden met hun maatschappelijke impact hebben op lange termijn beperkt bestaansrecht. Het is een onomkeerbare ontwikkeling. Het regionaal actieprogramma heeft als doel het economisch perspectief van impactondernemers te vergroten en meer bedrijven te stimuleren met impact te ondernemen. Dit doen ze via vier actielijnen:

ACTIEPROGRAMMA IMPACT ONDERNEMEN ZUID- EN OOST-DRENTHE

Penvoerder: gemeente Emmen

Wie werken eraan mee:
Impact Noord, NHL Stenden, Greendrinks, Growing Emmen, Ik Ben Drents Ondernemer (IBDO), provincie Drenthe, Natuur en Milieufederatie Drenthe, Toolbox Emmen en Vepa

Contact:
Marjon Lingbeek, m.lingbeek@emmen.nl

1. Imago > Vergroten van de zichtbaarheid en de (h)erkenning van impactondernemen.

2. Netwerk >Versterken ecosysteem, zorgen dat ondernemers en andere stakeholders elkaar vinden op het gebied van impact om samen en van elkaar te leren.

3. Business Support > Het bieden van goede en toegankelijke ondersteuning voor impactondernemers.
Regio Deal-gemeenten fungeren als launching customer voor impactondernemers.

4. Kennis > Bevorderen van kennis bij de overheden en in het onderwijs om voorwaarden te scheppen voor ondersteuning van impactondernemers.

Organiseren
In 2021 zijn de eerste activiteiten georganiseerd. "Verder zijn we druk alle verbindingen in de regio te leggen en, samen met de partners vanuit de kopgroep, het jaarprogramma aan het inrichten." In de kopgroep zijn impactondernemers, sleutelfiguren uit het netwerk, NHL Stenden, de provincie Drenthe en de gemeenten vertegenwoordigd. Zij vormen het fundament van het netwerk en denken mee over de invulling en de vormgeving van verschillende activiteiten. "Ook bij ons heeft corona zijn invloed gehad, maar we hopen dat we dit voorjaar de eerste fysieke bijeenkomsten binnen de verschillende projecten weer kunnen organiseren."

Ecosysteem
Het project heeft grote ambities voor de ondernemers en de regio. "Aan het einde van het project is het regionaal ecosysteem van impactondernemen versterkt, zijn er meer ondernemers actief op het gebied van impact, weten ondernemers elkaar op dit onderwerp beter te vinden en zijn er duurzame samenwerkingen ontstaan, die zorgen dat het project een vliegwieleffect heeft, omdat dit netwerk zal blijven bestaan en zichzelf blijvend 'lerend ontwikkelt'", besluit Marjon.

STEVIGE INZET OP GEZAMENLIJKE INNOVATIE

IQ BLVD is een bedrijvencluster voor de maakindustrie. Ontstaan in de regio Hardenberg, met de bedoeling uit te breiden over de gehele regio. Talent, ondernemers, overheid, onderwijs en onderzoeks- en kennisinstellingen vinden elkaar op de IQ BLVD. Zij werken er samen op het gebied van innovatie, digitalisering en de toepassing van slimmere, snellere en groenere procestechnologieën.

Mireille Klinket is per 1 januari aangesteld als directeur; boegbeeld en de aanvoerder van het IQ-team. Bestuursleden Peter Jan Cool van Intergas BV, Henk Kieft, Masévon Group, en Frank Wiersma van Itter BV zijn erg content met haar komst. "We voelden gelijk een klik, we wisten dat het goed zat." Dat bleek van beide kanten zo gevoeld te worden. Mireille is blij om te starten bij IQ BLVD en kijkt er naar uit om kennis te maken met de deelnemende bedrijven of in een aantal gevallen de kennismaking te hernieuwen. Binnen IQ BLVD gaan bedrijven en kennispartners samen aan de slag met talent in de regio, smart industry en innovatie-vraagstukken. Ook regio-marketing wordt opgepakt. "Het is fijn om met de bedrijven samen te werken aan dit gave initiatief", zegt Mireille.

Hoog tijd

Maakbedrijven en toeleveranciers moeten zich meer onderscheiden in innovatie, design en specialisatie, daarvoor is verdere samenwerking hard nodig. IQ BLVD wil dit realiseren tussen bedrijven onderling, maar ook in samenwerking met kennisinstellingen en onderwijs. Vanuit overheid en onderwijs wordt al veel geïnvesteerd, hoog tijd om het ecosysteem ook vanuit ondernemingen te versterken. Het uiteindelijke doel is de regio aantrekkelijker te maken om talent binnen te kunnen halen en te houden.

Kickstart

IQ BLVD wordt een hub, een centrale plek waar partners elkaar ontmoeten, inspireren, waar ze samenwerken en klanten, leveranciers en partners kunnen ontvangen. Kennispartners krijgen er hun landingsplek en het wordt een centrale etalage voor de regio. In het najaar van 2021 was er een gezamenlijke kickstart met ondernemers, overheid en onderwijs. Samen bedachten ze vernieuwende projecten op het gebied van Human Capital (talent in de regio), digitaliseren en productietechnologie en is er input opgehaald voor de marketing en branding van de IQ BLVD. Tijdens het Worldcafé bij Intergas Coevorden waren zo'n zestig genodigden aanwezig. "Inhoudelijk was het een mooie aftrap", vertelt voorzitter Peter Jan Cool. "We hebben gezamenlijk goed besproken welke projecten bij onze ambitie horen. Het was bijzonder dat er zoveel grote en kleine bedrijven aanwezig waren bij deze sessie. Hierdoor konden we goed ophalen waar iemand en bovenal de regio écht mee geholpen is."

Live

Op dit moment werkt IQ BLVD samen met een grote groep ondernemers en onderwijs- en kennisinstellingen uit de regio. Ook nieuwe initiatieven, gerelateerd aan de Regio Deal, zoals de RegioCampus en de IT Hub, sluiten aan. Ondertussen heeft de IQ BLVD een eigen locatie in de Heemserhoek in Hardenberg en de teamleden zijn actief aan de slag om de eerste projecten binnenkort live te laten gaan.

IQ BLVD

Penvoerder: gemeente Hardenberg

Wie werken eraan mee:
Drabo, Droste Bejah,Hakvoort, Horstra Technology, Itter, Masévon Technology, Moderna, PM Group, Schurter Electronic Components, Vossebelt, Wavin Nederland, Rabobank, Ondernemershuis voor het Vechtdal, Dion Groep, Gemeente Hardenberg, RegioCampus, RUG, NHL Stenden, Drenthe College, Gemeente Emmen Oost NL, Startershuis Doen, Fablab Hardenberg, Metaalunie, VNO NCW, Universiteit Twente, Novel T, Saxion Hogeschool, Center of Expertise Smart Sustainable Manufacturing, Alfa-college Hardenberg, Regionaal Techniek Centrum, Deltion College, Vechtdal Projecten, Smart by Novel T, Boost Smart Industry, IBDO, Kennispoort Regio Zwolle, Skills 4 Future, IT Hub Hoogeveen, Dutch TechZone.

Contact: Mireille Kinket, mireille@iqblvd.nl

iqblvd.nl

SLIMME EN DUURZAME OPLOSSINGEN VOOR EEN VITALE REGIO

De RegioCampus is hét regionale kennisknooppunt in Drenthe, waar kennis, onderwijs en bedrijvigheid samenkomen en richting geven aan een slimme en duurzame toekomst voor een vitale regio. Door samen te werken vanuit één gezamenlijke innovatieagenda wordt focus en slagkracht gegeven aan economische ontwikkeling.

De RegioCampus levert een belangrijke bijdrage aan de vier grote transities: van lineaire naar een circulaire economie, van fossiele naar duurzame energie, van analoog naar digitaal en van zorg naar positieve gezondheid. Hier zoeken en vinden betrokkenen de antwoorden op wezenlijke vragen zoals het vergroenen van de chemie, verminderen van verbruiksmaterialen, nieuwe energiebronnen voor de industrie, technologie om het personeelstekort in de zorg- en welzijnssector het hoofd te bieden of toepassen van hightech materialen in de maakindustrie.

Ontmoeting
De RegioCampus wordt een ontmoetingsplaats, zowel fysiek als virtueel als conceptueel, waar bedrijven, studenten, kennisinstellingen en overheden elkaar ontdekken, ontmoeten en samenwerken aan de uitdagingen van morgen. De RegioCampus helpt startups en nieuw ondernemerschap groeien, de leefomgeving duurzamer te maken en industrie te verrijken. Ook is het publiek tijdens diverse activiteiten van harte welkom voor een kijkje in nieuwe technologie en innovaties.

Masterplan
Op dit moment wordt er gewerkt aan de uitwerking van het masterplan. Bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden bepalen met welke kansen en uitdagingen ze aan de slag gaan en hoe de innovatieagenda voor de komende tijd eruit gaat zien. De RegioCampus is nauw betrokken bij verschillende Regio Deal-projecten. Denk hierbij aan het composietenplatform Compose It, het innovatienetwerk Zorg & Welzijn, IQ BLVD en IT Hub*.

Lab naar markt
De RegioCampus werkt volgens de gedachte van 'lab naar markt'. Dit gebeurt al succesvol in de praktijk en willen we uitbreiden. De initiatiefnemers Rijksuniversiteit Groningen (RUG), NHL Stenden, Drenthe College en het bedrijfsleven werken nauw samen als het gaat om onderzoek en innovatie. Het begint met fundamenteel onderzoek bij de RUG. Vervolgens onderzoekt NHL Stenden de toepasbaarheid, eventueel in samenwerking met de practoraten in het mbo en daarna is er een diversiteit aan bedrijven in de Dutch TechZone-regio die de technologie verder demonstreert, ontwikkelt, test en op de markt brengt.

Voorbeelden
Een concreet voorbeeld is de samenwerking met start-up Cure Technology. In Emmen werken ze aan oplossingen om polyester te recyclen. De RUG ontwikkelt de concepten en basistechnologieën, het lectoraat Duurzame Kunststoffen van NHL Stenden slaat de brug vanuit het wetenschappelijk onderzoek naar bedrijven. Hier komt Cure Technology uit voort, die de technologie toepast om vervuild polyester af te breken, te zuiveren en te herpolymeriseren. Dit leidt uiteindelijk tot herbruikbaar polyester dat onder andere wordt verkocht aan Coca-Cola. Een ander mooi voorbeeld is de ontwikkeling van biomembraan SAVER dat publiekswinnaar was van het beste Tech-idee 2021 van KIJK Magazine. De RUG en NHL Stenden ontwikkelden een plastic membraam, gemaakt van appelzuur, waarmee je olie van water kunt scheiden.

De RegioCampus krijgt begin april een definitieve naam: Greenwise Campus. Deze naam staat symbool voor de ontwikkeling van slimme en duurzame oplossingen die bijdragen aan een sterke, vitale regio.

De boodschap van de Regio Campus is: kijk en stap over je grenzen heen. Gebruik techniek van een andere branche, maak je wereld groter, geef er een extra dimensie aan door te leren van een ander. Doe je deuren open. Doe mee!

*Het project Hotspot Waterstof (EMMTRANCE) (nr 13 in het Uitvoeringsprogramma). Dit project is met de RegioCampus samengevoegd en behelst de ontwikkeling van een laboratorium en testfaciliteit om nieuwe technieken met gebruik van waterstof voor de industrie testen.

REGIOCAMPUS

Penvoerder: gemeente Emmen

Wie werken eraan mee:
Rijksuniversiteit Groningen, NHL Stenden, Drenthe College, provincie Drenthe

Contact: Annette Verhoef
annette.verhoef@nhlstenden.com

www.greenwisecampus.nl

BEDRIJVENTERREINEN VAN DE TOEKOMST

Een project dat in de komende maanden van start gaat is het project Toekomstbestendige bedrijventerreinen. "Toekomstbestendige bedrijventerreinen zijn terreinen met een aantrekkelijk ondernemersklimaat, waar bestaande ondernemers kunnen blijven ondernemen en toekomstige ondernemers zich graag willen vestigen", zegt projectleider Vera Rustema. "Momenteel maken we uitvoeringsplannen voor zes bedrijventerreinen om ze toekomstbestendig te kunnen maken."

Bijna een derde van de werkgelegenheid in de regio is te vinden op bedrijventerreinen. Om concurrerend en onderscheidend te blijven is het van belang de bedrijventerreinen toekomstbestendig te maken. Dit betekent een aantrekkelijk vestigingsklimaat en dat ze een rol kunnen vervullen in de energietransitie, de circulaire economie en veranderende klimaatomstandigheden.

TOEKOMSTBESTENDIGE BEDRIJVENTERREINEN

Penvoerder: gemeente Coevorden

Wie werken eraan mee:
De Regio Deal-gemeenten,
Ondernemersverenigingen/parkmanagent

Contact: Vera Rustema,
v.rustema@coevorden.nl

Uitvoeringsplannen

In Drenthe is de huidige staat en potentie van de 98 bedrijventerreinen onderzocht op duurzaamheid en gezondheid en fysiek-ruimtelijke en sociaaleconomische aspecten. Op basis hiervan en criteria als schaal, aard van de bedrijvigheid en organisatiegraad zijn de zes bedrijventerreinen als pilot-locatie geselecteerd. "Het doel van dit project is het ondersteunen van ondernemers(verenigingen) en parkmanagementorganisaties bij het maken van uitvoeringsplannen voor deze bedrijventerreinen", vertelt Vera. De aanpak wordt modulair, zodat deze kan worden toegepast op een grote verscheidenheid aan bedrijventerreinen. Ook is het een integrale aanpak, waarin aspecten als economische ontwikkeling, de energietransitie, circulariteit, klimaatadaptatie en digitalisering worden meegenomen. Het project houdt zich ook bezig met het verkennen van landelijke en Europese middelen voor de uitvoering zelf.

Hardenberg

HET BESTE UIT TWEE WERELDEN

Op 16 december 2021 tekenden 17 bestuurders een intentieovereenkomst om samen een haalbaarheidsonderzoek te doen naar een internationaal mbo in de grensregio. "Het doel daarvan is om inzicht te krijgen op welke manier onderwijs op mbo-niveau mogelijk is, dat opleidt voor een carrière in de grensregio", vertelt projectleider Rieja Raven. "Dus met een diploma, waarmee je zowel in Nederland als in Duitsland uit de voeten kunt." Kortom, geen taalbarrière, een gezamenlijke Nederlands-Duitse vakopleiding en één arbeidsmarkt.

De samenwerkende organisaties zijn de drie gemeenten Coevorden, Emmen en Hardenberg. Maar ook Stadt Nordhorn, Landkreis Grafschaft Bentheim, Agentur für Arbeit Nordhorn en drie vakscholen in de Grafschaft Bentheim: Kaufmännische Berufsbildende Schulen, Gewerbliche Berufsbildende Schulen en Berufsbildende Schulen Gesundheit und Soziales. Vanuit het onderwijs in Nederland zijn het Drenthe College, het Alfa-college en De Nieuwe Veste betrokken. Verder het Rijnland Instituut, een samenwerkingsverband tussen diverse Duitse en Nederlandse onderwijsinstellingen, en de samenwerkingsverbanden Wachstumsregion Ems-Achse en Dutch TechZone, die ondernemers vertegenwoordigen. Ook de Duits-Nederlandse verbanden Eems Dollard Regio en EUREGIO ondertekenen de overeenkomst. "Kortom een grote club, die het beste uit twee werelden in het grensgebied Zuidoost-Drenthe en Grafschaft Bentheim bij elkaar wil brengen."

HAALBAARHEIDSONDERZOEK INTERNATIONAAL MBO

Penvoerder: gemeente Coevorden

Wie werken eraan mee:
Gemeenten Coevorden, Emmen, Hardenberg, Stadt Nordhorn, Landkreis Graftschaft Bentheim, Agentur für Arbeit Nordhorn, Kaufmannische - und Gewerkbliche Berufsbildende Schulen, Berufsbildende schulen Gesundheit und Soziales, Drenthe College, Alfa-college, Nieuwe Veste, Rijnland Instituut, Dutch TechZone, Wachstumsregio Ems-Achse, Eems Dollard Regio, Eurregio

Contact: Vincent ten Voorde
v.tenvoorde@coevorden.nl

Kansen

Jonge mensen oriënteren zich nauwelijks op een baan over de grens. "Een gezamenlijke vakopleiding biedt dus kansen. Voor studenten, werkenden die verder willen leren en voor het bedrijfsleven", zegt Rieja, "en voor de uitstraling van de hele regio." Nu de intentieovereenkomst is getekend, is de volgende stap het inrichten van de governance, door het samenstellen van een stuurgroep en een ambtelijke begeleidingsgroep. "Zij formuleren de exacte opdracht, waarna de selectie van een onderzoeksbureau volgt. En dán kan de uitvoering beginnen." Het onderzoek richt zich met name op de vraag hoe de partners gezamenlijk het beroepsonderwijs in de grensregio kunnen versterken. De aanname is dat een start met enkele modules in de vorm van een pilot realistisch is. Het haalbaarheidsonderzoek gaat dit toetsen.

ARBEIDSMARKT IN GRENSREGIO VERGROOT DOOR BINATIONALE MBO-CURRICULA

De arbeidsmarkt in Zuid- en Oost-Drenthe en Hardenberg beslaat momenteel een regio van 180 graden. Geen 360 graden, omdat het stokt aan de grens met Duitsland. Een sterke, wendbare en weerbare regio heeft een goed functionerende 360-graden arbeids- en kennismarkt nodig. Daarom richt dit project zich op de ontwikkeling van twee binationale mbo-curricula en toetst die in de praktijk van het Nederlandse en Duitse bedrijfsleven.

"De grensregio heeft behoefte aan beroepsonderwijs dat excellente vakkrachten opleidt. Met deze vakkrachten kan het regionale bedrijfsleven zich blijven ontwikkelen. Toekomstige brede welvaart vraagt dat we nu anticiperen", zegt projectleider Cigdem Zantingh. De twee binationale mbo-opleidingen moeten voor deze binationaal geschoolde vakkrachten zorgen. "De blauwdruk van deze opleidingen gebruiken we vervolgens voor technische, logistieke en andere opleidingen, onder andere in het kader van het internationale mbo in de grensregio. Deze blauwdruk is ook een best practice voor andere Europese grensregio's."

Fieldlabs

Het Rijnland Instituut, waar Cigdem als instituutsleiding aan verbonden is, levert handvatten voor het verwerven van Euregionale competenties, waarover goede vakkrachten moeten beschikken en onderzoekt wetenschappelijk de Euregionale competenties. "We starten met een mbo ICT-curriculum en verder geven de betrokken kennisinstellingen en bedrijven uit zowel Nederland als Duitsland vorm aan een curriculum mbo Retail en ondernemerschap." De ontwikkelde curricula worden in drie fieldlabs, waarin Nederlandse en Duitse bedrijven participeren, getoetst. "We hebben gekozen voor de opleidingen ICT en Retail en ondernemerschap op basis van marktonderzoek en afstemming met de verantwoordelijke ministeries, overheden en het mkb in beide landen", licht Cigdem toe.

Ontwikkelen

De mbo-diploma's moeten nog wel in elk land worden erkend. "Daarom heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken ons gevraagd een aanbeveling voor de ontwikkeling van binationale mbo-curricula te schrijven." Het project zit nu middenin fase 3, het ontwikkelen van de curricula voor de gezamenlijke arbeids- en kennismarkt. Eind 2023 moeten de binationale curricula klaar zijn.

> "Toekomstige brede welvaart vraagt dat we nu anticiperen.."

360-GRADEN ARBEIDSMARKT; EXCELLENTE VAKKRACHTEN VOOR DE (EU)REGIO

Penvoerder: gemeente Coevorden

Wie werken eraan mee:
De Regio Deal-gemeenten, provincies Drenthe en Overijssel, ministeries van BZK en OCW, Samtgemeinde Emlichheim, Grafschaft Bentheim, Landkreis Emsland, DTZ, Ems Achse, VNO NCW, Alfa-college, NHL Stenden, Drenthe College, Hanzehogeschool Groningen, Hochschule Osnabruck, Berufsbildende Schulen Westerberg, Osnabruck, Nordhorn, Lingen, WeMa Mobile, 't Web, App Software, Nidaros, Ondernemend Emmen en Ondernemend Coevorden, Webstores, Move4Mobile.

Contact: Cigdem Zantingh
c.zantingh-akcelik@alfa-college.nl

PIJLER WONEN

Betaalbaar en comfortabel wonen in een fijne omgeving, dat is waar we ons met de pijler Wonen voor inzetten. De Regio Deal richt zich op het toekomstbestendig maken van goedkope koopwoningen, waar eigenaren wonen met een lager inkomen. Een deel van de woningvoorraad in de regio is sterk verouderd. Samen met inwoners wordt ingezet op concrete woningverbeteringen. Zo gaan we met inwoners in enkele proeftuinen in gesprek over verduurzaming en toekomstbestendig wonen. Met wat we leren van deze gesprekken, ontwikkelen we een aanpak voor bestaande woningen in de hele regio. De ambitie van deze pijler is in 2030 een toekomstbestendige woningvoorraad te hebben voor de woningeigenaren in de regio.

TOOLBOX BIEDT ONDERSTEUNING AAN WONINGEIGENAREN

Sinds half januari is Erwin Jalving projectleider Financieringsinstrumenten. Zijn opdracht is het bedenken van een integrale aanpak voor het verduurzamen en isoleren van de particuliere woningvoorraad binnen de geselecteerde proeftuinen in Zuid- en Oost-Drenthe. Hierbij kan hij goed gebruik maken van de lessen die al geleerd zijn door de actieve projectleiders. "Uiteindelijk moet dat leiden tot een goed gevulde toolbox, waarmee de woningeigenaren kunnen worden geholpen met de verduurzaming van hun woning, maar ook als ze bijvoorbeeld langer zelfstandig thuis willen blijven wonen", vertelt Erwin.

"Vanuit mijn ervaring met projecten in het kader van verduurzaming en het aanpakken van energiearmoede in de particuliere woningvoorraad in Oost-Groningen ben ik gevraagd om aan de slag te gaan met de proeftuinen in Zuid- en Oost-Drenthe." Hij kan zijn eigen ervaringen dus goed bij die van de projectleiders voegen. "Ik ga kijken hoe ik de bestaande zaken, zoals energiecoaches, kan integreren met andere tools en ze goed op elkaar kan laten aansluiten."

Gelukt

De praktijk van de proeftuinen leert dat de focus van dit project extra uitgaat naar methodieken om woningeigenaren met een smalle beurs te financieren, zodat ook zij ook mee kunnen doen in het verbeteren van hun woning. "Ik werk vooral veel samen met projectleiders en het ontwikkelteam Wonen." Erwin vervolgt: "Kort nadat ik ben begonnen hebben we overlegd over richtingen die we op kunnen met het project en de middelen die daaraan verbonden zijn. Dat is in mijn optiek erg goed gelukt." Concreet betekent dit dat Erwin aan de slag gaat met het geheel, dus met de zogenaamde toolbox, en de leden van het ontwikkelteam met de tools zelf. "Bij de ontwikkeling van de tools ben ik ondersteunend." Daarbij kun je denken aan het bieden van gerichte subsidie, ondersteuning bij technische keuzes, het doorrekenen van de mogelijkheden en het aanbieden van de juiste uitvoering en financiering.

Aan de slag

Naar verwachting kan er in april een voorstel voor die goed gevulde toolbox naar de bestuurders. "Zodra de ontwikkelfase is afgerond en we de toolbox daadwerkelijk kunnen gaan inzetten, betekent dit voor woningeigenaren binnen de proeftuinen dat ze echt aan de slag kunnen met hun woning." Dit levert woningeigenaren meer comfort op en een besparing in hun maandelijkse uitgaven. "En het reduceert natuurlijk de CO2-uitstoot in de regio", besluit Erwin.

Geleerde lessen uit de proeftuinen input voor aanpak verduurzaming particuliere woningvoorraad

FINANCIERINGSINSTRUMENTEN

Penvoerder: Ontwikkelteam Wonen

Wie werken eraan mee:
Alle overheidspartners uit deze Regio Deal

Contact: Erwin Jalving
info@erwinjalvingadvies.nl

MET ENERGIECOACHES STAP VOOR STAP VERDUURZAMEN

De proeftuin 'Energiebesparing bij minder hoge inkomens' richt zich op energiebesparing bij huishoudens die het financieel niet zo breed hebben. Hoe kunnen zij bijdragen aan het verminderen van de CO2-uitstoot, besparen op de energielasten en comfortabel wonen? Na een inventarisatie, worden energiecoaches ingezet om mensen te adviseren bij het verduurzamen van hun woning. De bedoeling is beeld te krijgen van welke aanpak van duurzaamheidsmaatregelen wel of niet werkt bij de huishoudens uit de lage-inkomens-categorie, in zowel koop- als huurwoningen.

De gemeente Aa en Hunze heeft de ambitie dat alle inwoners, ongeacht hun financiële bandbreedte, kunnen meedoen in de energietransitie. Een belangrijk ander doel van dit project is om te leren. Projectleider Yang Soo Kloosterhof licht toe: "De aanpak in Aa en Hunze is een iteratief proces en een groeimodel. Als vehikel zetten we energiecoaches in. Gedreven vrijwilligers uit de gemeente die zijn opgeleid tot energiecoach."

Tweehonderdvijftig

Eind 2020 zijn dertien vrijwilligers opgeleid. Dat heeft plaatsgevonden in samenwerking met het Drents Energie Loket. Ondanks de lastige context van corona waarin de energiecoaches hun werk moeten doen, zijn er inmiddels al ruim tweehonderdvijftig huishoudens bezocht. "En geholpen", voegt Yang Soo toe, "met het besparen op energie en in veel gevallen met handelperspectief, dus ze weten nu wat ze allemaal kunnen doen om te verduurzamen."

Partners

De subdoelstelling van de gemeente is om in twee jaar tijd vierhonderd huishoudens met een minder hoog inkomen te hebben bezocht. Dat is ongeveer 70% van de groep met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. "We merken dat het niet eenvoudig is om meteen achter de voordeur van deze groep te komen. Dat gaat stap voor stap en gepaard met aandacht en een goede samenwerking met partners. Denk daarbij aan woningcorporaties, lokale initiatieven en de maatschappelijke en sociale organisaties uit de gemeente."

Samenwerken

Het is belangrijk om de energiecoaches toe te rusten met diverse maatregelen die inwoners helpen bij het besparen en grip te krijgen op de energielasten. Maar ook bij het realiseren van een gezond klimaat in huis. Door samen te werken met sociale partijen, kan slim van elkaar gebruik worden gemaakt. Yang Soo noemt activiteiten als vroegsignalering in het kader van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. "Of het ouderenwerk. Deze verbindingen moeten in 2022 in ieder geval worden geïntensiveerd en bestendigd."

Winst

De energietransitie gaat de komende jaren veel van inwoners vragen en de gemeente vindt het belangrijk om hen daarbij te helpen. "Zuid- en Oost-Drenthe is een prachtige regio met veel kansen en mogelijkheden, maar tegelijkertijd zijn er ook veel mensen die nog niet of onvoldoende kunnen meedoen. Energiebesparing levert hen natuurlijk ook gewoon geld op", vervolgt Yang Soo. "Vooral voor mensen met een smalle beurs is dat winst, zeker in het licht van de stijgende energielasten."

Leren

Zoals bij alle proeftuinen hoopt de gemeente hiervan te leren. "In onze proeftuin zetten we energiecoaches in. We kijken telkens hoe we de aanpak verder kunnen verbeteren en koppelen aan andere activiteiten die deze groep inwoners verder helpt. Die lering en ontwikkeling van nieuwe activiteiten is belangrijk en van betekenis voor de inwoners in de hele regio", besluit Yang Soo.

ENERGIEARMOEDE

Penvoerder: gemeente Aa en Hunze

Wie werken eraan mee:
Drents Energieloket, Vrijwillige energiecoaches, gemeente Aa en Hunze

Contact:
Yang Soo Kloosterhof
yangsoo@composytum.nl

www.energiecoachaaenhunze.nl

EERSTE KENNISMAKING VIA NK TEGELWIPPEN

In de wijk Tuindorp in Coevorden staan veel woningen uit de jaren '50, '60 en'70. Het project Wederopbouwwijk Tuindorp gaat aan de slag met een verkenning om duurzame en betaalbare woningen in een gezonde en toegankelijke leefomgeving te realiseren. "Door bewoners een financiële impuls te geven, hopen we particuliere woningeigenaren te helpen en te ontzorgen in ingrepen die hun woning verbeteren", vertelt projectleider Kirsten Klasen van de gemeente Coevorden.

In de wijk staan huur en koopwoningen door elkaar, zogenaamd gespikkeld bezit. "Door samen op te trekken met woningcorporatie Domesta hopen we zowel de huurwoningen als de particuliere woningen in de wijk te kunnen verduurzamen." Kirsten vervolgt: "Hiervoor betrekken we particuliere woningeigenaren zo vroeg mogelijk om hen te enthousiasmeren mee te doen in de verduurzaming van hun woning." Ze beginnen klein in de zogenaamde 'bloemenbuurt' van de wijk, in de straten Rozenplein, Clematisstraat en Hyacintstraat. "Het gaat om bewoners van ongeveer tien geselecteerde particuliere en vijftien huurwoningen."

Tegelwippen

Corona heeft ook in dit project voor vertraging gezorgd, vertelt Kirsten. "We konden de wijk niet echt in om individuele bewoners te benaderen over de mogelijke aanpak van hun woning. Wel hebben we in mei 2021 een eerste kennismaking met de bewoners georganiseerd, door mee te doen aan het NK tegelwippen." Bij het NK tegelwippen halen mensen een tegel uit hun tuin en zetten op die plaats, ter bevordering van de biodiversiteit, een plant in de grond. "Inwoners konden planten bij ons ophalen om hun tuin te vergroenen en 's middags was er een activiteit voor kinderen, georganiseerd door onze buurtsportcoaches. Onze buitendienst was aanwezig voor professioneel plant- en tuinadvies." Tijdens deze activiteiten gingen de gemeente, Domesta en de welzijnsorganisatie Maatschappelijk Welzijn Coevorden met de inwoners in gesprek over hun wijk. "Het was echt een geslaagde dag en we hebben al met al zo'n zestig buurtbewoners gesproken."

Bezoeken

Na deze eerste kennismaking is het tijd voor de volgende stap. "We hopen in dit voorjaar de bewoners wel te kunnen bezoeken om in beeld te krijgen wat ze zelf willen en kunnen betekenen in de verduurzaming van hun woning." Dit activerend onderzoek om op te halen wat er bij de inwoners leeft, vindt in alle proeftuinen plaats. "Na de zomer willen we vervolgens gericht een financieel ondersteuningspakket aan kunnen bieden, zodat buurtbewoners ook daadwerkelijk de stap tot verduurzamen van hun woning kunnen maken."

WEDEROPBOUWWIJK TUINDORP

Penvoerder: gemeente Coevorden

Wie werken eraan mee: woningcorporatie Domesta, welzijnsorganisatie Maatschappelijk Welzijn Coevorden, gemeente Coevorden

Contact: Kirsten Klasen
k.klasen@coevorden.nl

DORPEN EN BUURTEN GAAN VOOR VIJF STERREN

Gemeenten willen de dorpen leefbaar houden en een plek laten zijn waar jong en oud plezierig kunnen leven. "Hoe blijven de dorpen vitaal en hoe kunnen overheden daarin ondersteunen? Wat kan snel internet bijvoorbeeld betekenen voor onderwijs en zorg in de dorpskernen? Welke voorzieningen zijn belangrijk voor de verschillende soorten kernen? Dit zijn vragen waar het over gaat." Aan het woord zijn Saskia Duursma van CMO STAMM en Luit Hummel van de BOKD, partners binnen het project."We onderzoeken welke elementen in meerdere dorpen werken, zodat deze aan andere dorpen en gemeenten kunnen worden overgedragen."

In 2021 zijn er twee online bijeenkomsten geweest over de vitaliteit van dorpen en buurten in de Regio Deal-gemeenten. In beide sessies hebben twintig dorpen uit verschillende gemeenten deelgenomen, plus een aantal geïnteresseerde medewerkers van gemeenten en instellingen. "We hebben daar de objectieve data en subjectieve beleving van de leefbaarheid bij elkaar gebracht. De dorpen gaven de vitaliteit van hun dorp of buurt een cijfer tussen de 7 en een 8. De uitdagingen om de vitaliteit te behouden dan wel te versterken zagen ze echter ook."

Sterren
De vitaliteit van een dorp of buurt kan gewaardeerd worden volgens de zogenaamde Vijf Sterren-methodiek. De Vijf Sterren gaan uit van de met elkaar samenhangende sociale pijlers van de gemeenschap: identiteit en cultuur, verenigingsleven en ontmoeting, zelforganisatiekracht, omzien naar elkaar en leren van elkaar. "Met name op de pijlers 'omzien naar elkaar' en 'leren van elkaar' zagen de deelnemers verbeterpunten, gevolgd door 'verenigingsleven en ontmoeting'." Saskia en Luit leggen uit dat een dorp of buurt die werk maakt van de uitdagingen, de titel Vijf Sterren Dorp of Vijf Sterren Buurt kan krijgen. "Om dit te realiseren hebben de dorpen ondersteuning nodig van een externe procesbegeleider en daar hebben wij als Team vitale dorpen en buurten een ondersteuningsaanbod voor gedaan." Dit ondersteuningsaanbod wordt uitgevoerd in samenwerking tussen de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe en de Sociale Agenda van de provincie Drenthe.

Aanbod
Eind 2021 zijn alle dorpen en buurten in de Regio Deal-gemeenten uitgenodigd om deel te nemen aan dit ondersteuningsaanbod. "We begonnen met de deelnemers van de beide sessies. Het ondersteuningsaanbod kan een adviestraject zijn voor de complete Vijf Sterren-methodiek of voor één van de vijf sterren. Vijf dorpen hebben daar positief op gereageerd en met hen hebben we inmiddels een intakegesprek gehad voor het vervolg."

Afsluiting
Het traject duurt ongeveer 1,5 jaar. In het kader van brede kennisdeling zorgt het Team vitale dorpen en buurten voor het delen van de uitkomsten via de communicatiekanalen van onder andere de gemeenten, de Regio Deal, provincie, BOKD en CMO STAMM. "Eind 2022 sluiten we het traject af met een bijeenkomst voor alle geïnteresseerde dorpen uit het werkgebied van de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe."

VITALE DORPEN

Penvoerder: gemeente Coevorden

Wie werken eraan mee:
de inwoners van de betrokken dorpen, CMO STAMM, BOKD, gemeente Aa en Hunze, gemeente Coevorden

Contact:
Kirsten Klasen, k.klasen@coevorden.nl
Luit Hummel, l.hummel@bokd.nl
Irma Twickler, itwickler@aaenhunze.nl
Saskia Duursma, s.duursma@cmostamm.nl

WIJKBEWONERS ENTHOUSIASMEREN VOOR VERDUURZAMING

De gemeenten Emmen en Hardenberg hebben afgesproken om samen op te trekken bij de verduurzaming van de zogenaamde bloemkoolwijken; wederopbouwwijken met kenmerkende bouw uit de jaren '50 - '80. De proeftuinprojecten richten zich op particuliere woningeigenaren met een smalle beurs, in de wijken Norden in Hardenberg en Emmerhout in Emmen. In Hardenberg hebben de woningen veelal een zadeldak, terwijl in Emmerhout veelal tweelaagse woningen zonder kap staan dat extra uitdagingen met zich meebrengt bij het verduurzamen en levensloopbestendig maken. Door nauwe samenwerking wordt er veel geleerd.

De proeftuin gaat om ervaring opdoen, experimenteren en leren van elkaar om op langere termijn de woningvoorraad te kunnen verbeteren. Daarbij is het van belang inzicht te krijgen in de belemmeringen die woningeigenaren uit lagere inkomensgroepen ondervinden bij het verduurzamen, toekomstbestendig maken en verbeteren van de woning en hoe deze belemmeringen kunnen worden weggenomen.

Sneeuwbaleffect
In Hardenberg is inmiddels het vooronderzoek afgerond. Er zijn veertig adressen in Norden geselecteerd om mee in gesprek te gaan. "Deze bewoners hebben interesse getoond in eerdere energiebesparingsprojecten, zoals de landelijke Regeling Reductie Energiegebruik of een collectieve inkoopactie van de gemeente", vertelt projectleider Remko Cremers. "Daarmee hebben we aangenomen dat zij zich bewust zijn van de energieopgave en bereid zijn er concreet mee aan de slag te gaan." Hij vervolgt: "Onze insteek is om een sneeuwbaleffect te veroorzaken door te beginnen met de bewoners die bewust en bereid zijn, zodat er goede voorbeelden ontstaan en er meer mensen gaan aansluiten."

Keet
Er zijn negentien gesprekken aan de deur gevoerd, bij drie inwoners heeft een vervolggesprek aan de keukentafel plaatsgevonden en bij drie inwoners is een energieadvies opgesteld. "Het is nog wat vroeg om op basis van deze gesprekken harde conclusies te trekken over vervolgstappen", zegt Remko. "We denken eraan te kijken wat de bereidheid en mogelijkheden zijn voor een collectieve actie met dakisolatie. Veel daken bevatten asbest, dus dat levert bijkomende uitdagingen op. Een ander spoor is om met een keet in de wijk bewoners enthousiast te krijgen voor duurzaamheidsmaatregelen en verdere ideeën op te halen. Hierin is de samenwerking gezocht met de groendoeners van de gemeente." Een verdiepend vervolgonderzoek bij alle adressen in Norden, bijvoorbeeld een flyer met quick scan zoals dat in Emmerhout is gebeurd, kan aanvullende inzichten opleveren om een passend aanbod te kunnen doen. Daarbij is de persoonlijke situatie uitgangspunt.

Onderscheid
Emmen is al verder in het traject en heeft al resultaten van het vervolgonderzoek. Daaruit blijkt dat in Emmerhout de meerderheid geïnteresseerd is in verduurzamingen en de ontwikkelingen in de gaten houdt. Ze houden ook het energiegebruik in de eigen woning goed in de gaten. "Opvallend onderscheid is dat de bewoners van huurwoningen dit vooral uit kostenoverweging doen en de woningeigenaren ook uit zorg om het milieu." Ook als het gaat om de duurzaamheidsmaatregelen die de bewoners al genomen hebben, zie je verschillen. Huurders verwachten deze investering van de woningcorporatie, kopers zitten daar anders in. Ook is de bereidheid tot verduurzaming in de toekomst hoger bij de woningeigenaren. Financiële drempels om te investeren ervaren beide groepen. De bereidheid om verduurzamingstrajecten collectief op te pakken is er wel, maar een kwart doet dat toch liever zelf. Er is behoefte aan een uitgewerkt collectief aanbod.

Modelwoning
Uit de gesprekken blijkt vooral een behoefte aan vloerisolatie en dakisolatie al dan niet in combinatie met zonnepanelen. Ook is er vraag naar een nieuwe vorm van financieringsinstrumenten, een gebouwgebonden variant bijvoorbeeld, waarbij de voorinvestering wordt terugbetaald uit de energiebesparing of de opbrengst van de zon. "De komende maanden gaan we vanuit de recente opgeleverde modelwoning aan de Laan van de Marel 343 in Emmen buurtbewoners bewust maken en informeren over alle mogelijke maatregelen, energieadvies geven, hen begeleiden en ontzorgen met het aanbod."

BLOEIENDE TOEKOMST VOOR BLOEMKOOLWIJKEN EMMERHOUT EN NORDEN

Penvoerder: gemeente Emmen en gemeente Hardenberg

Contact:
Remko Cremers,
remko@benrg.nl

Met kleine stapjes je huis en leefomgeving verduurzamen. Daar geloven ze in Hoogeveen wel in. Daarom is er voor eigenaren van koopwoningen in het goedkopere segment het project 'Toekomstbestendige woningen smeden'. Wooncoaches helpen bewoners in een aantal aangewezen straten met energiebesparing, verduurzaming en het levensloopbestendig maken van de woning. "Niet alles tegelijk en we beginnen vanuit de behoefte van de bewoners," vertelt Frederike Lunenberg, sociaal werker en uitvoerend projectleider van de wooncoaches.

"Je kunt mensen wel adviseren de kachel lager te zetten of een dikkere trui aan te doen, maar als er grotere problematiek is, hebben ze daar weinig aan."

TOEKOMSTIGE WONINGEN SMEDEN

Penvoerder: gemeente Hoogeveen

Wie werken eraan mee:
Vrijwillige wooncoaches,
gemeente Hoogeveen

Contact:
Frederike Lunenberg
F.Lunenberg@swwh.nl

IN GESPREK KOMEN...

De wooncoaches zijn zes vrijwilligers die zich na een oproep hebben aangemeld. "In het afgelopen jaar zijn ze opgeleid, zodat ze mensen op het gebied van energie, duurzaamheid, veiligheid en langer thuis wonen kunnen adviseren." Ze gaan met de bewoners in gesprek om te kijken wat ze nodig hebben om hun woning toekomstbestendig te maken. Daarbij gaat het niet om grootschalige verbouwingen, maar om relatief simpele oplossingen, zoals tochtstrippen, ledlampen, groen in de tuin, het verwijderen van drempels in het huis; alles wat er aan aanpassingen aan de woning en omgeving gedaan kan worden, zonder dat daar meteen een aannemer aan te pas moet komen.

Integraal
Voordat de wooncoaches aan de slag kunnen, is het natuurlijk wel van belang om überhaupt in gesprek te komen. En ook dat gaat stapsgewijs en op maat. In twee straten sluit de proeftuin aan bij de wijkaanpak van de Smederijen. Jan Bouwmeester, gebiedsregisseur van de Smederijen vertelt dat er veel inwoners met financiële problemen zijn in Hoogeveen. "Jaarlijks doen we een analyse om te kijken hoe Hoogeveen ervoor staat en daaruit bleek dat in een aantal gebieden de financiële problemen groot zijn In sommige straten geldt dat voor 50% van de inwoners en dat is zorgelijk. Via een integrale wijkaanpak gaan we aan de slag."

Verbinding
Door verbinding te leggen proberen opbouwwerkers uit het Smederijen-team als Lisette Rinkema de bewoners te activeren om samen mee te denken over en mee te werken aan hun wijk. "We hebben concrete plannen gemaakt voor activiteiten om elkaar beter te leren kennen en hoe ze gebruik kunnen maken

... EN BLIJVEN

van elkaar. Het is mooi om te zien dat mensen elkaar hierdoor nu al vinden om bijvoorbeeld iemand te helpen in de tuin. We hopen dat ze door die verbinding ook eerder naar ons toekomen als er grotere problemen zijn." En bij vragen van huiseigenaren over het toekomstbestendig maken van hun woning, komen de wooncoaches dan weer in beeld.

Ledlamp

In twee andere straten gebeurt verder niets qua wijkopbouw, dus moeten de contacten op een andere manier worden gelegd. Als binnenkomer hebben ze op 23 oktober in één van de straten een tent neergezet. "We hebben iedereen een brief gestuurd met informatie en de bewoners uitgenodigd langs te komen om een gratis ledlamp op te halen", vertelt Frederike. Uiteindelijk zijn er vijftien ledlampen opgehaald en zijn er zeven afspraken gemaakt voor een gesprek. De eerste stappen zijn in deze straat dus ook gezet. Frederike benadrukt dat voor elke straat gekeken wordt wat het beste werkt. "En dat maakt dit experiment alleen maar rijker. Als er veel activiteiten zijn in een wijk, krijg je dan ook eenvoudiger een ingang? Ik weet het niet, maar dat gaan we ervaren."

Monitoren

De wooncoaches hebben ook een signaalfunctie als het gaat om problemen die bijvoorbeeld ontstaan door de stijgende energieprijzen. "Je kunt mensen wel adviseren de kachel lager te zetten of een dikkere trui aan te doen, maar als er grotere problematiek is, hebben ze daar weinig aan. En dan is het goed dat de wooncoach kan adviseren over andere instanties die kunnen helpen, zoals bijvoorbeeld de Voorzieningenwijzer." De wooncoaches blijven dit proces ook monitoren. "We laten ze niet achter met een advies, maar helpen ze verder om ook daadwerkelijk de stappen te zetten en zijn beschikbaar voor nieuwe vragen."

Menselijke maat

De wooncoaches kunnen zich dus ontwikkelen tot een belangrijke spil in de wijk. Dick Doornbos, projectleider vanuit de gemeente, erkent dat het een arbeidsintensieve aanpak is. "We kunnen op deze manier natuurlijk niet met alle straten aan de slag. Het is ook echt een proeftuin. We kijken wat lukt wel en wat niet." In proeftuinen van andere gemeentes binnen de Regio Deal wordt het toekomstbestendig maken van woningen grootschaliger aangepakt. In Hoogeveen is bewust gekozen voor de menselijke maat. "Mensen met een laag inkomen hebben vaak weinig investeringskracht. En dan kan een nieuwe goed geïsoleerde voordeur of anti-sliptegels in de badkamer al een verschil maken. Onze insteek is dan ook niet om alleen maar geld te steken in het toekomstbestendig maken van de woningen. We willen in gesprek komen en in gesprek blijven." In de gekozen straten kennen de mensen elkaar ook vaak, waardoor de ervaringen gedeeld worden. "Op die manier ontstaat er vertrouwen en kunnen we de bewoners stap voor stap verder helpen."

VERTROUWEN EN EIGENAARSCHAP GAAN HAND IN HAND

In verschillende gemeenten wordt er gewerkt aan een proeftuin Toekomstbestendig Wonen. Deze proeftuinen zijn gericht op de verduurzaming en het levensloopbestendig maken van de particuliere woningvoorraad. Remko Cremers is projectleider van de proeftuin in 2e Exloërmond. "Ondanks dat verduurzaming voor veel woningeigenaren niet bovenaan het lijstje staat, zorgt de stijgende energierekening wel voor bewustzijn en bereidheid in actie te komen. We ontwikkelen samen met hen een passend aanbod. Door deze coproductie ontstaat er vertrouwen en eigenaarschap."

In het plangebied West en Midden staan huur- en koopwoningen door elkaar. Woningcorporatie Woonservice is druk bezig met een wijkvernieuwingsproject en heeft al vergevorderde plannen voor sloop, her- en verbouw en verduurzaming voor de huurwoningen. "Dit biedt de woningeigenaren een kans om hier ook de vruchten van te plukken." En dat is ook nodig; veel woningen zijn verouderd en hebben hoge energielasten.

Onderzoek
In 2020 en 2021 is samen met de bewoners gekeken hoe zij het beste geholpen kunnen worden met het toekomstbestendig maken van hun woning en wat hen motiveert om ook echt aan de slag te gaan. Uit deze zogenaamde activerende onderzoeken is duidelijk geworden welke combinatie van financiële en communicatieve instrumenten geschikt zijn en wat de randvoorwaarden zijn voor succes. "Ook weten we dat mensen over het algemeen graag in 2e Exloërmond willen blijven wonen. Duurzaamheid vinden ze belangrijk en ze willen graag over op elektrisch koken."

Ontzorgen
Het belang van verduurzaming wordt dus echt wel ingezien, maar daarbij willen de huiseigenaren wel geholpen worden, met bijvoorbeeld een bewonersgerichte aanpak en ontzorging. Vertrouwen in de organisaties, expertise en producten die daarbij komen kijken vinden ze belangrijk. Er moet aandacht zijn voor een lagere energierekening, betrouwbare informatievoorziening en ze willen graag dat de warmtetransitie dichtbij georganiseerd wordt. Bijvoorbeeld door inzet van energiecoaches. "Ze hebben behoefte aan hulp bij de financiering van verduurzaming. De ervaring leert dat de meeste bewoners een aversie tegen lenen hebben", vertelt Remko.

Maatwerk
De behoeftes van de huiseigenaren zijn dus duidelijk en omdat het allemaal verschillende huizen, verschillende mensen, met verschillende portemonnees zijn, is maatwerk noodzakelijk. Dit betekent dat een combinatie nodig is van de verschillende instrumenten. "Zie het als een reisgids, waarin de eindbestemming helder staat omschreven, met een reisleider die helpt om daar te komen", verbeeldt Remko. "In die gids moet staan welke stappen de eigenaren kunnen nemen om te verduurzamen, welke overwegingen ze tegenkomen in het proces en wat er aangeboden wordt aan bijvoorbeeld advies, begeleiding of instrumenten."

Gesprekken
De komende maanden wordt er ingezet op het samen ontwikkelen van het aanbod. "We hebben in achttien gesprekken bij de bewoners opgehaald in welke partijen ze vertrouwen hebben: met welke adviseurs, installateurs, aannemers en financiers zijn er positieve ervaringen. Ook hebben we gevraagd naar de expertise, kennis en vaardigheden van de inwoners zelf. Er is immers een grote doorpakkersmentaliteit in deze hechte gemeenschap. Hier vanuit willen we een werkgroep vormen, die samen met ons dit aanbod gaat ontwikkelen. Je kunt het zien als een all inclusive reis", gaat Remko verder, "waarbij het reisgezelschap zelf de bestemming en de route met tussenstops bepaalt. En als je weer thuiskomt, heb je er een comfortabele woning voor teruggekregen. Wie heeft er nou geen zin in zo'n vakantie?"

PROEFTUIN TOEKOMSTBESTENDIG 2e EXLOËRMOND

Penvoerder: gemeente Borger-Odoorn

Wie werken eraan mee: gemeente Borger-Odoorn

Contact: Remko Cremers, remko@benrg.nl

KOOPWONINGEN TERUG NAAR DE CORPORATIE

In Angelslo kijken woningcorporatie Lefier en de gemeente Emmen naar de mogelijkheden om woningen, die eerder door de corporatie zijn verkocht, weer terug te kopen. We noemen dit inponden. Het gaat om woningen in een blok, waarvan de woningcorporatie zelf nog één of meer woningen verhuurt. De reden hiervoor is dat het onderhoud dan eenvoudiger is en de huizen tegelijkertijd verduurzaamd en toekomstbestendig gemaakt kunnen worden.

"Dit brengt wel allerlei vragen met zich mee", vertelt Jasper Prick, aanspreekpunt voor het project. "Want is dit voor de huidige eigenaren een goede oplossing? Wat zijn hun wensen hierin? Willen zij weer huurder worden van hun eigen woning? Of zouden ze liever willen verhuizen? Is dit voor eigenaren met een lager inkomen de manier om in een betaalbaar, goed onderhouden, duurzaam en toekomstbestendig huis te wonen of zijn er andere mogelijkheden?" Jasper geeft aan dat het belangrijk is dat de maatregelen die genomen worden, ook moeten aansluiten bij de bredere opgaven in de wijk Angelslo, zoals bijvoorbeeld de aanpak van de openbare ruimte en sociale vraagstukken.

Participatie

"Op dit moment zijn we bezig te bepalen waar in de wijk we aan de slag gaan en over welke en hoeveel woningen het dan gaat. We onderzoeken welk aanbod we de woningeigenaren kunnen doen en daar is de huidige woningmarkt natuurlijk sterk op van invloed." Maar dat is nog niet alles. "We bekijken de mogelijkheden voor de verbetering van de openbare ruimte en hoe we de participatie van betrokken inwoners gaan invullen. Daar komt ook van alles bij kijken, denk bijvoorbeeld aan schuldenproblematiek of communicatieproblemen."

Zorgvuldig

Kortom, er moeten nog veel keuzes gemaakt worden, zowel op strategisch als operationeel niveau en daar zit het project nu middenin. "Zoals je ziet is het inponden niet iets wat we zomaar kunnen uitvoeren. Het vraagt echt om een zorgvuldige voorbereiding. De bedoeling is dat we medio 2022 met de uitvoeringsfase kunnen starten", besluit Jasper.

INPONDEN SAMEN MET EEN WONINGCORPORATIE

Penvoerder: gemeente Emmen

Wie werken eraan mee: Woningcorporatie Lefier

Contact: Jasper Prick J.Prick@emmen.nl

VAN OPKNAPPEN NAAR VERDUURZAMEN

In Veenoord, in de drie hofjes in de Van Hogendorpstraat, de Thorbeckestraat en de Groen van Prinstererstraat, staan zowel huur- als particuliere woningen door elkaar heen. In de context van de woon- en leefbaarheidsvisie Nieuw-Amsterdam-Veenoord werken welzijnsorganisatie Sedna, Dorpsbelangen Nieuw-Amsterdam, de gemeente Emmen en woningcorporatie Woonservice Drenthe nu samen om de mogelijkheden te onderzoeken om alle huizen in de drie hofjes te verduurzamen en de openbare ruimte te verbeteren.

Het gaat dus niet alleen om verduurzaming en de woningen kwalitatief op peil te houden, maar ook om de leefbaarheid en het sociale welbevinden van de inwoners. Projectleider Hilko Oosterhuis vertelt dat het project langzaam op gang komt. "Een aantal zaken loopt al goed. Zo is het groen inmiddels aangepakt. De speeltuin is schoongemaakt en hersteld, het zand is vervangen door zand dat onaantrekkelijk is voor katten en de planten in het openbare gebied worden vervangen door planten met meer kleur." Deze opfrissing motiveert de buurtbewoners om de buurt samen netjes te houden en af en toe mee te helpen met het onderhoud. "Verder wordt er gewerkt aan de uitvoering van een aantal verkeersremmende maatregelen, zoals drempels."

VEENOORD - DE DRIE HOFJES

Penvoerder: gemeente Emmen

Wie werken eraan mee:
Woningcorporatie Woonservice, Sedna, Dorpsbelangen Nieuw-Amsterdam, gemeente Emmen

Contact:
Hilko Oosterhuis, H.Oosterhuis@emmen.nl

Energiecoaches

Voor wat betreft de verduurzaming worden de huurwoningen op dit moment al opgeknapt. "Voor de particuliere woningeigenaren zijn we gestart met een traject met energiecoaches. Zij inventariseren de behoeften en kijken samen met hen wat er mogelijk is op het gebied van verduurzaming." Hilko vervolgt: "Samen met onze adviseur Yang Soo Kloosterhof voeren we inmiddels de verkennende gesprekken met de eigenaren over mogelijkheden om ook echt stappen te zetten om hun woning te verduurzamen".

OP ZOEK NAAR PASSENDE WOONOPLOSSINGEN VOOR SENIOREN

Een project dat op het punt staat te beginnen is Levensloopbestendige woningen. Dat gaat om het realiseren van geschikte huisvesting voor senioren met een, vaak lichte, zorg- en ondersteuningsvraag. Wanneer zij een woning kunnen krijgen in de omgeving waar ze zich prettig en veilig voelen en ontzorgd kunnen worden, komt er ook weer doorstroming op de woningmarkt op gang. 'Wij stellen onze inwoners centraal', zegt Peter de Jager, beleidsadviseur Wonen en Leefomgeving bij de gemeente Borger-Odoorn.

Senioren wonen het liefst zo lang mogelijk zelfstandig in een omgeving waar zij zich thuis voelen. In dit project staan zij dan ook centraal en niet de oplossing van nieuwbouw of bestaande bouw. Hiervoor worden nieuwe woonconcepten ontwikkeld en er wordt geïnvesteerd in de bestaande woningvoorraad, waarbij ondersteuning en zorg in de nabijheid mogelijk is. "Op dit moment wordt er een kwartiermaker aangesteld die een verkenning gaat doen naar de meest voor de hand liggende oplossingen." Deze kwartiermaker begint met het inventariseren van wat er al is en wat er leeft bij de doelgroep. "De verwachting is dat we in juni hebben geïnventariseerd wat de behoeften en wensen zijn", vertelt Peter.

Leereffecten

De resultaten vormen de basis voor de volgende fase. "Vastgesteld wordt welke locatie, welke voorvorm, voorzieningen en zorgstructuren de meeste potentie hebben én, niet geheel onbelangrijk, waar het grootste, regionale leereffect wordt bereikt." Deze tweede fase is geen onderdeel van de Regio Deal-aanvraag en zit nog niet in de opdracht van de kwartiermaker. Peter ziet in het project belangrijke leereffecten voor de regio. "Hoe vertaal je woonwensen en behoeften naar voldoende geschikte levensloopbestendige woningen en woonvariaties? Zijn er alternatieven? Bijvoorbeeld mogelijkheden om door te stromen naar meer geschikte woonlocaties? Kan de wijk het dragen? Dat soort vragen. En het project kan bijdragen aan het passend inrichten en uitvoeren van de verantwoordelijkheden van de gemeente om om te gaan met vergrijzing."

LEVENSLOOPBESTENDIGE WONINGEN

Penvoerder: gemeente Borger-Odoorn

Wie werken eraan mee:
de Regio Deal gemeenten, de inwoners, de woningcorporaties

Contact: Peter de Jager
p.dejager@borger-odoorn.nl

PIJLER WELZIJN

Goede zorg en ondersteuning voor alle inwoners van de regio, het opleiden van gekwalificeerd zorgpersoneel en oog voor de behoeften van ouderen en kinderen: daar zetten wij ons met de pijler Welzijn voor in. De ambitie van deze pijler is dat in 2030 bestaande inwoners en mogelijk nieuwe inwoners kunnen rekenen op toekomstbestendige en bereikbare zorg-, onderwijs- en welzijnsinstellingen.

GEZINSCOACHES HELPEN ARMOEDEPATRONEN TE DOORBREKEN

In Emmen, Coevorden en Hardenberg wordt gewerkt met een nieuwe aanpak om generatie- armoede te doorbreken. Gezinscoaches gaan gezinnen begeleiden die al meerdere generaties moeten rondkomen van een laag inkomen. De gezinscoach maakt samen met de familie een realistisch plan en ondersteunt hen om hierin stappen te zetten. De aanpak richt zich niet, zoals nu gebruikelijk, op de bestrijding van schulden alleen, maar juist op de onderliggende mechanismen, in bijvoorbeeld de familie of de buurt, die het ingewikkeld maken om zich aan de armoede te ontworstelen.

Christa Slim is projectleider vanuit de gemeente Coevorden. "We willen armoede die van generatie op generatie wordt doorgegeven doorbreken. Met langdurige, intensieve begeleiding, door gezinscoaches en door maatschappelijk werkers, pakken we de patronen aan die in gezinnen zijn ontstaan." Dat is niet zo eenvoudig als het klinkt. Het zijn intensieve contacten waar een langjarig commitment voor nodig is, van zowel het gezin als van de professionals. "Dat heeft naast de successen ook wel geleid tot uitval van een aantal gezinnen. Op dit moment worden er zo'n twaalf gezinnen voor een langere periode begeleid."

Hobbel

De professionals, maar ook de gezinnen zelf, gaan de patronen die zijn ontstaan herkennen en bespreken samen welke stap het gezin graag wil maken. Dat herkennen is van essentieel belang. "Op de momenten dat het even tegenzit, is er een groot risico op terugval in de oude patronen. De professional kan het gezin over die hobbel heen helpen, omdat de ondersteuning net iets intensiever en anders is dan in reguliere ondersteuning."

Werkwijze

Het gezin kan ook ondersteuning krijgen met een gezinsvolgend budget, om bijvoorbeeld een opleiding te bekostigen. "Om een lange termijneffect te bereiken is het volgen van een opleiding een belangrijke stap in het doorbreken van patronen, het biedt betere mogelijkheden om werk te vinden." Met het project proberen de gemeentes een succesvolle werkwijze te vinden om nog meer mensen in deze situatie te kunnen helpen.

Lessen

Dit project moet dan ook in een bredere context worden gezien. "We werken samen met de Alliantie van Kracht, dat is het leernetwerk van organisaties dat armoede in de veenkoloniale delen van Groningen en Drenthe wil doorbreken. De lessen uit onze pilot worden gebruikt in het Programma Toukomst, onderdeel van het Nationaal Programma Groningen om de brede welvaart in Groningen te verbeteren. En," besluit Christa, "voor de Gemeente Coevorden maakt de aanpak onderdeel uit van het Programma Kansrijk Opgroeien, gericht op intergenerationele armoede."

Filmpje: Kennis voor Krimp - Uitgelicht! Generatiearmoede aanpakken met Regiodealgelden. NB. De uren die genoemd worden over de gezinscoaches kloppen niet. Er wordt 3 genoemd, dat is ongeveer 8.

GEZINSCOACHES GENERATIE-ARMOEDE

Penvoerder: gemeente Coevorden

Wie werken eraan mee:
Maatschappelijk Welzijn Coevorden, Sedna, Samen Doen Hardenberg, Alliantie van Kracht gemeente Coevorden, gemeente Hardenberg, gemeente Emmen

Contact: Christa Slim,,c.slim@coevorden.nl

"We zetten de organisatiepet af en werken vanuit één gezamenlijk belang."

PARTICIPATIE VAN DE INWONERS BEPAALT HET SUCCES

De hoofddoelstelling van Expeditie De Monden is om de zorg voor inwoners dichterbij en samen met hen te organiseren. Vanuit verschillende invalshoeken wordt dit opgepakt. Na een moeizame start door de coronapandemie kwam halverwege 2021 de vaart erin. Expeditie De Monden bestaat uit apart van elkaar opererende subprojecten. Ze zijn complementair aan elkaar, zowel op inhoud van de projecten als de meewerkende organisaties. "We zetten de organisatiepet af en werken vanuit één gezamenlijk belang", vertelt projectleider Niels Frietema, "wat ook tot meer kennis en begrip voor elkaars werk leidt."

Steunouder

Vanaf maart 2022 wordt hier een jaar lang een pilot gedraaid met het project Steunouder. Dit project is ontstaan vanuit de behoefte aan meer voorzieningen voor zorgvragen in gezinnen, zonder daar meteen een nieuwe organisatie voor op te zetten. Een steunouder is een vrijwilliger die kinderen en hun ouders bijstaat in het dagelijks leven en waar het kind wekelijks terecht kan. "De steunouder biedt het kind een rustige en veilige plek, zodat het kind beter kan omgaan met zijn of haar eigen omgeving", vertelt Niels. "De ouders krijgen dan wat meer ruimte om met hun eigen situatie om te gaan." De Steunouder-aanpak vergroot de kans dat de ouder voor het eigen kind kan blijven zorgen. Niels geeft aan dat het project ook in breder perspectief grote meerwaarde heeft. "Steunouder normaliseert het elkaar te hulp schieten, er ontstaat meer verbinding binnen de wijk en de gemeente en het voorkomt de noodzaak van de inzet van hulpverlening, waar lichtere vormen van ondersteuning georganiseerd kunnen worden."

Backpack

Het project dat de meeste vorderingen heeft gemaakt, is Backpack in Valthermond. Het vullen van de rugzak van kinderen met een diversiteit aan bagage, dat is de kern van Backpack. Kinderen participeren in Backpack tijdens én na schooltijd. "We zijn gestart met sport- en beweegactiviteiten, culturele activiteiten en beroepsbeleving, maar er zit nog zoveel meer achter dit programma", vertelt Niels enthousiast. "Zo is er elk week wat te doen in het dorp, dankzij lokale bedrijven, verenigingen en organisaties. Kinderen organiseren mee, onder het mom 'als je iets graag wilt, dan kan je je daarvoor inzetten'." De kinderen worden ook echt gemotiveerd zich niet te laten belemmeren. "Je moet kunnen worden wat je wilt en dat is niet per se wat je kent. We willen intergenerationele denkpatronen doorbreken en de kinderen op basis van hun eigen ervaringen keuzes leren maken."

Reuring

De lokale samenwerking heeft positieve effecten voor het hele dorp. "Organisaties werken samen aan iets wat voorheen niet als hun core business werd gezien en nu benutten ze elkaars kracht. Er komt een hart in het dorp, waar steeds meer ontmoetingen en gesprekken plaatsvinden. Er ontstaat meer cohesie en de problematiek komt langzaam achter de voordeur vandaan." De aanwezigheid van één of meerdere professionals in dit project is volgens Niels wel een voorwaarde voor de continuïteit en de kwaliteit. "Maar participatie van de inwoners maakt het uiteindelijk tot een succes. Wij geloven dat een mix altijd nodig is en dat het niet gedragen kan worden door óf alleen professionals óf alleen inwoners." En dat levert heel wat op in Valthermond. "Reuring, meer contact en een enorme plus op de leefbaarheid in het dorp, in ieder geval voor de jeugd. De omliggende dorpen willen nu ook graag zo'n programma."

EXPEDITIE DE MONDEN

Penvoerder: gemeente Borger-Odoorn

Wie werken eraan mee:
Inwoners Valthermond, Welzijnsorganisatie Andes, Stichting Sociale Teams Borger-Odoorn, gemeente Borger-Odoorn, Hanzehogeschool Groningen

Contact: Niels Frietema
n.frietema@borger-odoorn.nl

SOCIALE WIJKTEAMS ZORGEN VOOR EENDUIDIGE HULPVERLENING

Hulp aan mensen met problemen op meerdere levensgebieden wordt steeds effectiever en efficiënter georganiseerd. In Hoogeveen zijn ze bezig deze ondersteuning en zorg op elkaar af te stemmen en te stroomlijnen. "Het belangrijkste doel is kwetsbare huishoudens vroegtijdig te signaleren", zegt ambtelijk verantwoordelijke Arthur Overgoor. Het uitgangspunt is: één huishouden, één plan en één regisseur.

Na de zomervakantie van 2021 zijn ze in Hoogeveen met deze nieuwe manier van werken gestart. "In vijf gebieden binnen onze gemeente zijn sociale teams ingericht." In de sociale teams werken gemeente, woningcorporaties, de politie, het welzijnswerk en Optimaal Leven, een samenwerkingsverband van VNN, GGZ Drenthe en Cosis, intensief samen. "De wijkprofessionals komen regelmatig bij elkaar om casussen met meervoudige problematiek te bespreken. Onder leiding van een zogenaamde verbinder maken de partijen concrete afspraken met elkaar over wie welke casus oppakt en welke bijdragen de anderen leveren. De voortgang van de hulpverlening wordt vanuit de wijkteams gemonitord."

Doorontwikkelen

Deze nieuwe manier van werken is een leerproces. "Het is nu nog zoeken naar een eenduidige werkwijze voor alle teams", vertelt Arthur. "Daarbij spelen ook praktische vragen, als hoe om te gaan met de privacywet- en regelgeving." Ook in de regio zijn de geleerde lessen van belang. "Andere gemeenten in de regio kunnen leren van de ervaringen in Hoogeveen en Hoogeveen kan leren van de ervaringen in andere regiogemeenten waar andersoortige wijkteams zijn", zegt Arthur. Voorlopig is daar ook nog volop ruimte voor, want de gemeenteraad van Hoogeveen heeft in februari het Herontwerp Sociaal Domein vastgesteld. "Daarin staat dat de gemeente de komende jaren de sociale wijkteams verder wil versterken en doorontwikkelen en dat kan op breed draagvlak rekenen in de Hoogeveense samenleving."

STROOMLIJNEN INTEGRALE HULP

Penvoerder: gemeente Hoogeveen

Wie werken eraan mee:
gemeente Hoogeveen, Stichting Welzijnswerk Hoogeveen, Woonconcept, Domesta, Politie, Optimaal Leven (samenwerking tussen GGZ Drenthe, Verslavingszorg Noord-Nederland en Cosis)

Contact: Monique Vonk
m.vonk@dewoldenhoogeveen.nl

EEN NIEUWE DRAAI AAN DENKEN EN PRATEN OVER GEZONDHEID

Positieve gezondheid is een andere manier van kijken naar ziek zijn. De focus ligt niet op de klachten en gezondheidsproblemen, maar op de mensen zelf en wat ze, ondanks een aandoening, wel kunnen doen. Het gaat over veerkracht en over wat het leven betekenisvol maakt. Met het project Impuls positieve gezondheid richten de samenwerkende partners uit de welzijns- en zorgsector zich op het vergroten van de zelfredzaamheid van inwoners. En dat vraagt om een cultuuromslag, waarin de kracht van de inwoner centraal staat, in plaats van de aandoening.

In de gemeenten Aa en Hunze, Coevorden en Hardenberg zijn ze druk aan het werk om dit voor elkaar te krijgen. Een cultuuromslag bereik je niet zomaar. Beleidsadviseur sociaal domein Aa en Hunze Irma Twickler vertelt over de ervaringen in de drie gemeenten. "Door middel van inspiratie- en werksessies willen we professionals in het sociaal domein en (zorg-)vrijwilligers het gedachtegoed van positieve gezondheid meegeven. En daar hoort ook een gemeenschappelijke taal bij die we in de sessies ontwikkelen."

Uitbreiden

"In de gemeente Aa en Hunze lag de nadruk tot nu toe op de netwerken ouderenzorg en jeugd rond huisartsenpraktijken. Het gaat hier om professionals zoals praktijkondersteuners, huisartsen, verpleegkundigen, (school-)maatschappelijk werkers, ouderenadviseurs en toegangsmedewerkers. De komende tijd willen we dit uitbreiden naar andere netwerken in het sociaal domein, zoals bijvoorbeeld die rond armoede en schulden." Aangezien positieve gezondheid een belangrijk uitgangspunt is in het gezondheidsbeleid van de gemeente Aa en Hunze, zijn er ook inspiratiesessies geweest voor beleidsadviseurs en de gemeenteraadsleden.

Coevorden

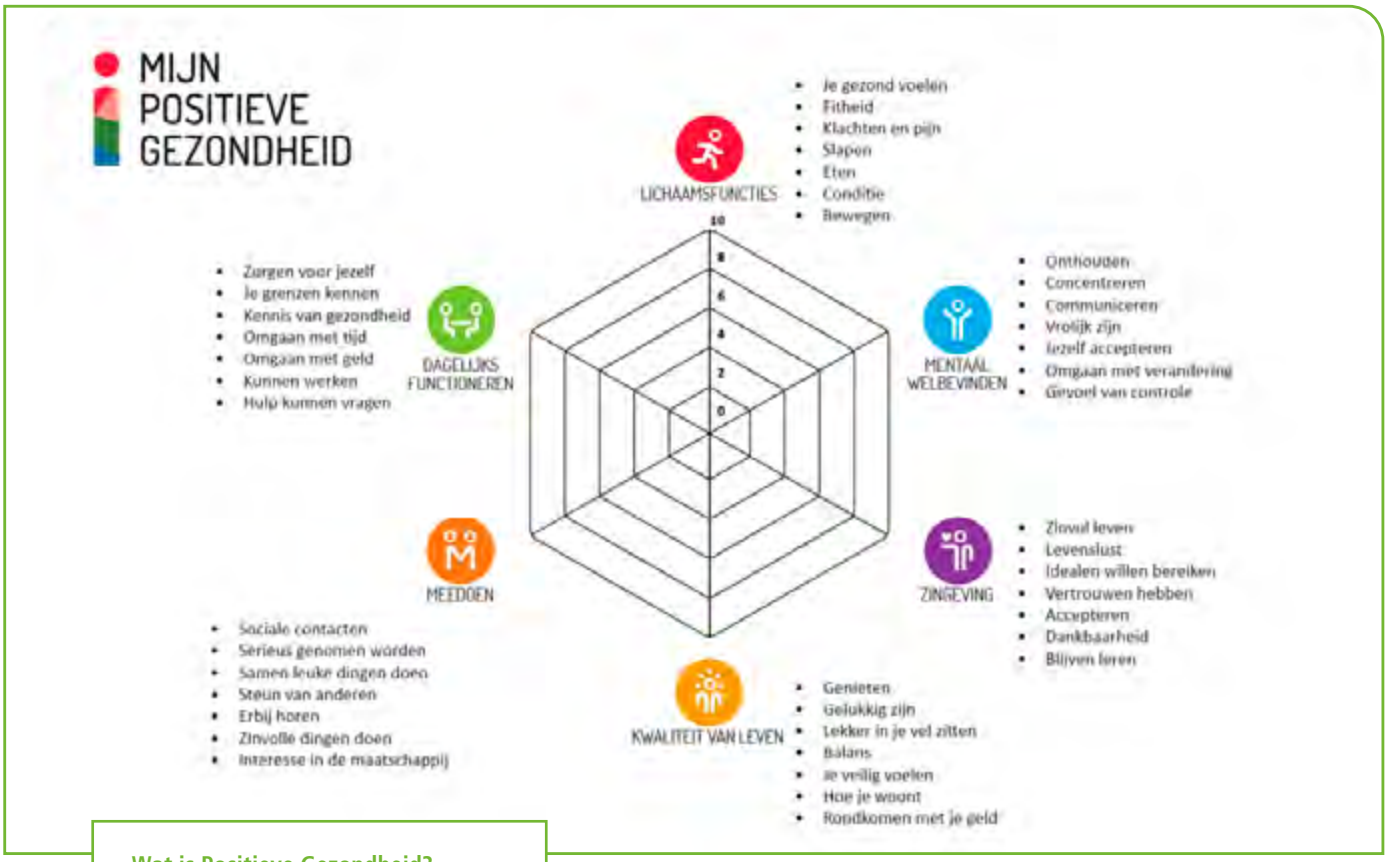
In Coevorden hebben ze naast de inspiratiebijeenkomsten ook gesprekken gevoerd met inwoners. Dit heeft interessante resultaten opgeleverd. De inwoners hebben meer inzicht gekregen in hoe ze hun eigen gezondheid ervaren en de stappen die ze zelf kunnen zetten om dat te verbeteren. Ook is duidelijk geworden dat een praatplaat een goed hulpmiddel is als de inwoner moeite heeft met lezen en schrijven. Deze kennis passen de professionals natuurlijk meteen toe in hun gesprekken. De ervaring leert dat persoonlijke gesprekken een goed middel zijn, al vraagt het een behoorlijke tijdsinvestering. Belangrijk is dat hetgeen wat is besproken wordt omgezet in vervolgstappen. Daarbij is het van belang dat de professional doorvraagt wat de inwoner daar voor nodig heeft. Het voeren van dit soort gesprekken is zowel voor de inwoners als de professionals nog wat onwennig. Daarnaast vraagt het van organisaties om professionals de gelegenheid te geven dit samen met inwoners te doen.

Promotiefilm

In Hardenberg heeft de gemeente positieve gezondheid eerst binnen de eigen organisatie, met de beleidsadviseurs en de raad, besproken met het doel om de taal van positieve gezondheid te leren spreken. Daarnaast heeft de welzijnsorganisatie een promotiefilm gemaakt om het gedachtengoed van positieve gezondheid verder te verspreiden. De volgende stap is een kennismakingstraject positieve gezondheid voor professionals en inwoners in het lokale netwerk van twee dorpskernen. "Drenthe wil een positief gezonde provincie worden en als gemeenten Coevorden, Hardenberg en Aa en Hunze geven wij hier een extra impuls aan", besluit Irma.

DE STUW - POSITIEVE GEZONDHEIDSZORG

Wat is Positieve Gezondheid?
Positieve Gezondheid is een bredere kijk op gezondheid, uitgewerkt in zes dimensies. Met die bredere benadering draag je bij aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. Én om zo veel mogelijk eigen regie te voeren.

IMPULS POSITIEVE GEZONDHEID

Penvoerder: gemeente Coevorden

Wie werken eraan mee:
Ruim 15 zorg- en welzijnsorganisaties, gemeenten Aa en Hunze, gemeente Coevorden, gemeente Hardenberg

Contact: Christa Slim
c.slim@coevorden.nl

Vroegsignalering van schulden is het in een vroeg stadium in beeld brengen van mensen met financiële problemen. Het doel van vroegsignalering is om deze mensen hulp te bieden voordat de problemen te groot worden. Denk daarbij aan betalingsachterstanden bij de woningcorporatie, energiemaatschappij, zorgverzekeraar of waterbedrijf, de zogenaamde 'signaalpartners'. Gemeente Aa en Hunze en gemeente Borger-Odoorn trekken hierin samen op.

PROACTIEVE BENADERING OM SCHULDENPROBLEMATIEK TE VOORKOMEN

"Ook voor schulden geldt dat voorkomen beter is dan genezen. Door inwoners snel de helpende hand te bieden, willen we voorkomen dat schuldensituaties uit de hand lopen", vertelt projectleider Marisca Rozeveld. "Dat is ook veel minder belastend voor de inwoner zelf. Schulden komen bijna nooit alleen. Vroegtijdig een goede oplossing vinden, heeft ook effect op andere aspecten, zoals bijvoorbeeld het verminderen van stress in het gezin en het vinden van werk."

Proactief

Voor de aanpak vroegsignalering zetten de gemeenten Borger-Odoorn en Aa en Hunze ieder hun eigen Samen Doen Team in. In deze teams zitten medewerkers van verschillende organisaties. In Borger-Odoorn zijn dat: stichting Sociale teams Borger-Odoorn, welzijnsorganisatie Andes en de Gemeentelijke Kredietbank. In Aa en Hunze: welzijnsorganisatie Impuls, Gemeentelijke Kredietbank, sociaal team Attenta en Werkplein Drentsche Aa. Deze teams ontvangen de gegevens van inwoners met een betalingsachterstand van de signaalpartners en nemen contact met de inwoners op, bijvoorbeeld via een brief, een telefoontje of een huisbezoek.

VROEGSIGNALERING

Penvoerder: gemeente Aa en Hunze

Wie werken eraan mee:
Sociaal team Attenta, Stichting Sociale Teams Borger-Odoorn, Welzijnsorganisatie Andes, Welzijnsorganisatie Impuls, Gemeentelijke Kredietbank, Werkplein Drentsche Aa, gemeente Aa en Hunze, gemeente Borger-Odoorn

Contact: Marisca Rozeveld
MRozeveld@aaenhunze.nl

"Door deze proactieve benadering bereiken we in veel gevallen de inwoner voordat problemen uit de hand lopen. Daardoor kunnen we sneller hulp bieden", vertelt Marisca. Het lukt nog niet altijd iedereen (meteen) te bereiken, maar dat houdt niet in dat er geen resultaten worden behaald. "De brief, het telefonische contact of het huisbezoek kunnen namelijk wel aanzetten tot het nadenken over de achterstand en het zoeken naar een oplossing."

Meer dan financiën

Marisca heeft een mooi voorbeeld van hoe de vroegsignaleringsaanpak werkt. "Het Samen Doen Team kreeg een melding van een zorgverzekeraar over een inwoner met een relatief kleine achterstand in zijn premiebetaling. De inwoner in kwestie was zelf niet op de hoogte van de achterstand en heeft in samenspraak met het Samen Doen Team contact opgenomen met de zorgverzekeraar." Een ander voorbeeld vertelt het verhaal van een inwoner met meerdere schulden. Deze waren veroorzaakt door persoonlijke omstandigheden, waaronder een scheiding. "Uit het gesprek bleek dat hij een fijn netwerk had in zijn eigen omgeving en met hulp van Humanitas konden zijn betalingsachterstanden worden aangepakt. Zo kreeg hij snel de ondersteuning die hij nodig had, met oog voor meer zaken dan alleen de financiën."

Kern

Aa en Hunze en Borger-Odoorn werken dus nauw samen en leren in aanpak van elkaar. Deze kennis, ervaringen en de resultaten worden breed in de regio gedeeld, met andere gemeenten en betrokkenen uit de keten. Marisca benadrukt dat vroegsignalering meer is dan alleen brieven sturen. "Het is juist van belang om de aanpak zo in te richten dat de samenwerking tussen de betrokken partijen leidt tot een brede blik op meerdere leefgebieden. Dit komt voort vanuit de positieve gezondheidsbenadering. Hiermee draag je bij aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. Én om zo veel mogelijk eigen regie te voeren." Volgens Marisca is dat de kern van preventie. "Er vroeg bij zijn, op een manier die voor de inwoner passend is. Betalingsachterstanden is de gemene deler waar we mee binnen komen, de oplossing kan, naast het oplossen van het financieel probleem, ook nog op een heel ander terrein liggen."

DE KRACHT VAN DE REGIO VOOR DE REGIO BEHOUDEN

Innovatienetwerk Welzijn en Zorg in Zuid- en Oost-Drenthe is het vervolg op de flexibele hbo-v opleiding die in 2020, op initiatief van Treant, Tangenborgh, Icare, NHL Stenden en Drenthe College, vanuit de Regio Deal, bij NHL Stenden is gestart. "Met het Innovatienetwerk Welzijn & Zorg willen we de samenwerking voortzetten", vertelt projectleider hbo-v flex Bram van de Graaf. "Op basis van een regionaal strategisch personeelsplan willen we met onderzoek, innovaties en eigentijdse opleidingstrajecten, in de volle breedte werken aan voldoende en goed opgeleid personeel voor zorg en welzijn in onze regio."

Hbo-v flex mag echt een succes genoemd worden. Door te investeren in verdere professionalisering van de eigen mensen wordt de kans groter dat ze voor de regio behouden blijven. De belangrijkste doelgroep zijn opgeleide mbo-v studenten met werkervaring, maar ook nieuw potentieel is welkom. "Je kunt het in drie doelgroepen onderscheiden: opscholers, dat zijn mbo-v studenten die meteen doorstromen naar een werk-en-leren-traject. Dan heb je de doorstromers en omscholers in eigen organisaties. Die hebben geen mbo-v vooropleiding, maar wel de ambitie om als verpleegkundige in de regio aan de slag te gaan. En," Bram noemt de laatste doelgroep, "zij-instromers, mensen zonder ervaring in de zorg, die wel aan de wettelijk eisen voor toelating op een hbo-v opleiding voldoen."

Carrousel

De aangesloten zorginstellingen hebben inmiddels ook een kader geschept voor het zogenaamde Carrousel. "Iedere student die start vanaf studiejaar 2022-2023 werkt een periode bij een andere organisatie. Hierdoor worden ze breder opgeleid en bovendien, mochten ze de huidige organisatie willen verlaten, dan kennen ze al een andere potentiële werkgever binnen de regio."

Ambitie

De stuurgroep hbo-v flex heeft inmiddels Han Geisler aangetrokken als programmamanager voor Innovatienetwerk Welzijn & Zorg. "De ambitie van het netwerk is de sociale kwaliteit voor de regio Zuid- en Oost-Drenthe te versterken, met innovatieve vormen van organisatie en procesinnovaties in de zorg, om de zorgvraag van de toekomst aan te kunnen." Dit krijgt concreet vorm in een gezamenlijke regiovisie en regiostructuur voor opleiden en innovatie." Hij vervolgt: "Wij doen dat natuurlijk om meer en beter gekwalificeerd personeel voor zorg en welzijn op te leiden en te behouden. Daarnaast gaat het netwerk op zoek naar nieuwe ideeën vanuit innovatie en onderzoek."

Vijf pijlers
Het programma bestaat uit vijf pijlers. Han noemt ze op: "Eén, het opstellen van een regionaal strategisch personeelsplan. Twee, het opleiden van jongere hbo- en mbo-geschoolde medewerkers uit de regio voor zorg en welzijn. De derde pijler is opleiden en perspectief bieden voor werkenden in de zorg, zij-instromers en mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. De vierde is het versterken van de kennisinfrastructuur, leercultuur en lerende netwerken tussen kennisinstellingen en welzijns- en zorginstellingen. En de laatste", besluit Han, "het opzetten van een innovatiestructuur voor technologie in zorg en welzijn, om nieuwe ideeën te ontwikkelen die een bijdrage leveren aan de versterking van de sociale kwaliteit."

Vitale regio
Sterke ambities dus om de vitaliteit van de regio te versterken. "Omdat medewerkers in de regio kunnen leren en werken, is er minder ontgroening op de lange termijn." Door de samenwerking in het netwerk van onderwijs en zorg ontstaat er een innovatiestructuur, waarin kennisdeling en verbinding met lectoraten en practoraten wordt gewaarborgd. Han is nog maar net begonnen, maar met deze visie en de kracht van het bestaande netwerk belooft het programma Innovatienetwerk Welzijn & Zorg mooie kansen voor de regio.

NIEUWE GEZONDHEIDSCONCEPTEN IN DE REGIO

Penvoerder: gemeente Emmen

Wie werken eraan mee:
NHL Stenden, Drenthe College, Tangenborgh, Icare, Treant Zorggroep, De Regio Deal-gemeenten, provincie Drenthe

Contact: Han Geisler
geisler@wh2g.nl

De zorg verandert. Huisartsen voeren steeds vaker zorgtaken uit die eerder door ziekenhuizen werden gedaan. Tegelijkertijd is er een huisartsentekort en zijn er steeds meer ouderen die zorg nodig hebben. Die ouderen wonen bovendien langer thuis, omdat ze veel later naar een verpleeghuis kunnen dan een aantal jaren geleden. Ouderen komen daardoor vaker bij de huisarts met niet-medische problemen, bijvoorbeeld uit eenzaamheid. Daarom is onderzocht welke zorgvoorzieningen in wijken en dorpen nodig zijn om langer zelfstandig thuis te kunnen wonen.

OUDEREN LANGER ZELFSTANDIG THUIS DOOR BREDE SAMENWERKING EN PARTICIPATIE

Het onderzoek heeft tot een aantal adviezen geleid, bijvoorbeeld om de regio en de activiteiten duidelijk af te bakenen; wat doe je samen, in welk verband en wat niet? De regio van de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe en Hardenberg is voor veel geïnterviewden van zorg- en welzijnsorganisaties niet logisch of herkenbaar, waardoor samenwerking nog niet vanzelfsprekend is. Samenwerking op dit niveau vraagt om een heldere, overkoepelende visie. Op basis van de onderzoeksresultaten is dan ook besloten om de uitkomsten van dit onderzoek niet in de regio, maar in Drents verband op te pakken.

NIEUWE GEZONDHEIDS-CONCEPTEN IN DE REGIO

Penvoerder: gemeente Emmen

Wie werken eraan mee:
Proscoop, Inwoners, Huisarts-coördinatoren, Medrie, Huisartsenzorg Drenthe, Zilveren Kruis, Welzijnsorganisaties, Instellingen voor verpleging, verzorging en thuiszorg, De Regio Deal-gemeenten, provincie Drenthe

Contact: Bennie Deems
b.deems@emmen.nl

Positieve gezondheid
Om het gezamenlijk te doen is een breed georganiseerd gezondheidslandschap nodig, met inzet op vitaliteit, eigen regie, eigen verantwoordelijkheid, preventie en voorlichting. Dat betekent dat organisaties en beleidsterreinen van buiten de zorg en het sociaal domein ook actief betrokken moeten worden bij het bevorderen van de gezondheid van de inwoners. Zo staat in het rapport te lezen: "Inspireer en faciliteer professionals om in de dagelijkse praktijk gebruiken te maken van een brede blik op gezondheid, bijvoorbeeld vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid." Een aantal gemeenten is binnen de Regio Deal al druk aan de slag met inspiratiesessies positieve gezondheid. Dergelijke sessies, en andere activiteiten waar behoefte aan is, kunnen ook voor andere partijen worden georganiseerd.

Domeinen verbinden
Een ander advies is te investeren in verbindende samenwerking tussen het medisch en het sociaal domein, door korte lijnen, multidisciplinaire afstemming en een heldere rol- en taakverdeling. Ook continuïteit in bijvoorbeeld menskracht en financiering van bestaande en nieuwe samenwerkingen is van belang. Projecten die bijdragen aan domeinoverstijgende samenwerking verdienen stimulering en ondersteuning. De regio kan, daar waar het over gemeente-overstijgende vraagstukken gaat, bijdragen aan de randvoorwaarden die nodig zijn om het medisch en sociaal domein lokaal beter met elkaar te verbinden. "Maak telkens de afweging wat beter lokaal opgepakt kan worden en waar het wenselijk en haalbaar is om op regionaal niveau samen op te trekken", staat in het rapport.

Co-creatie
Nu gaat dit onderzoek over de inwoners en om hen écht centraal te kunnen stellen binnen het (gezondheids)beleid is mee laten beslissen van groot belang. Het rapport pleit voor een actieve rol, bijvoorbeeld door als aanjager en facilitator een regionaal netwerk op te zetten waar inwoners ván en mét elkaar leren en meedenken over beleidsontwikkelingen. En de basis daarvoor is al aanwezig; de deelnemers aan de focusgroep van dit onderzoek, hebben meermaals aangegeven graag vervolg te geven aan de gevoerde gesprekken.

PATSLIDE
SIEMENS

GELIJKE KANSEN VOOR ALLE KINDEREN

Kansen4Kinderen is een netwerk waarin inmiddels meer dan negentig scholen werken aan het vergroten van kansen voor kinderen. De scholen doen dit, omdat nog steeds voor een te grote groep kinderen geldt dat zij opgroeien in een minder kansrijke omgeving. Projectleider Peter Stam van Stichting Leren & Leven vertelt over het waarom en vooral wat er moet gebeuren om ieder kind in Drenthe een eerlijke kans op optimale talentontwikkeling te geven.

"De Regio Deal heeft aan Stichting Leren & Leven gevraagd een project te ontwikkelen op kansengelijkheid voor kinderen. En dat is wat onze stichting doet; soms komen dingen gewoon heel mooi samen." Het centrale uitgangspunt van het project is dat er op elke school nu al bijzondere dingen gebeuren op het gebied van het stimuleren van eerlijke kansen. Door deze voorbeelden te delen en op die manier van en aan elkaar te leren kan dit sneller over de regio worden verspreid. Bij de scholen is daarom geïnventariseerd wat mooi is om te delen, maar ook waar de behoefte ligt om van anderen te leren.

Partnerschap

De basis onder het succesvol stimuleren van eerlijke kansen ligt in de samenwerking tussen ouders en school. Dit zogenaamde 'educatief partnerschap' houdt in dat ouders en school samenwerken, elkaar ondersteunen en hun bijdragen aan de ontwikkeling van het kind op elkaar afstemmen. Die samenwerking gaat vaak goed, maar kan ook in de knel komen. "Daarom hebben we scholen gevraagd wat zij nodig hebben om het educatief partnerschap te versterken. Daar kwam een aantal elementen uit." Peter somt op: "De wens voor extra deskundigheid binnen de school als het schoolteam en ouders vragen of zorgen hebben rondom de ontwikkeling van het kind. Daarnaast de wens dat er vanuit school extra geïnvesteerd kan worden, als de samenwerking met ouders en eventueel betrokken hulp onder druk komt te staan. En tenslotte", vervolgt hij, "de wens om extra te investeren in het partnerschap met de ouders die tot dusver moeilijker bereikt worden."

Kansencoaches

Het project Kansen4Kinderen krijgt onder andere vorm door de inzet van kansencoaches. Een kansencoach is onafhankelijk en maakt onderdeel uit van het schoolteam. "Deze coach kan bij uitstek de drie eerdergenoemde wensen met het schoolteam oppakken", vertelt Peter. Het doel is dat ouders, school en de kansencoach samen zaken rondom het kind oplossen. De band tussen partijen wordt hierdoor steviger en het vertrouwen versterkt. Dat is een belangrijke basisvoorwaarde voor succes.

Lerend netwerk

Uniek aan het project is het lerende netwerk. Scholen en gemeenten wisselen ervaringen uit. Bijvoorbeeld via netwerkbijeenkomsten. Daarnaast plannen de kansencoaches eens per zes weken een intervisiemoment waarin ze voorbeelden uit de praktijk delen en leren van elkaars voorbeelden. "Zo houden we elkaar scherp en gebruiken we de groep ook om de rol van de kansencoach aan te scherpen. We doen wat werkt en stoppen met dat wat niet werkt." Het kost tijd om dit goed en duurzaam te integreren in en met de scholen en in het gemeentelijke beleid, maar het leeft wel. "Er zijn scholen waar ouders al expliciet vragen naar de kansencoach. We krijgen ook terug van scholen dat er ouders worden bereikt die zij normaal gesproken niet bereiken. Als er kinderen zijn die het hierdoor redden om binnen de school te blijven, hun talenten kunnen ontwikkelen en hun potentieel kunnen bereiken, dan vind ik dat gewoon geweldig!"

KANSEN4KINDEREN

Penvoerder: provincie Drenthe

Wie werken eraan mee:
Stichting Leren en Leven, meer dan 60 basisscholen door de hele regio, Regiegroep Drentse Onderwijskwaliteit, Welzijnsorganisatie Impuls, Sociale Teams Borger-Odoorn, Yorneo, Cosis, GGD Drenthe en GGD IJsselland, Hanzehogeschool Groningen,Hogeschool Rotterdam, De Regio Deal-gemeenten, provincie Drenthe

Contact: Peter Stam
peter.stam@lerenenleven.nl

GEZAMENLIJKE FOCUS OP DE MOGELIJKHEDEN VAN KINDEREN

Integrated care is een geïntegreerde, laagdrempelige ondersteuning, op school voor gezinnen. Het is een structurele samenwerking tussen onderwijs en zorg, vanuit een gezamenlijke pedagogische visie gericht op normaliseren. Daarbij wordt naar zowel opvoed- als onderwijsvragen gekeken en een gezamenlijke aanpak geboden.

De kern van integrated care zijn twee vaste en zichtbare gezichten in de school, een intern begeleider als onderwijscoach en een maatschappelijk of sociaal werker als gezinscoach. Zij zijn de vraagbaak voor ouders, kinderen en leerkrachten als het gaat over opgroeien, opvoeden en onderwijs. Samen vangen ze alle ondersteuningsvragen op. De leerkrachten vormen de 'ogen en oren' gedurende het hele traject. De werkwijze richt zich op het versterken van de mogelijkheden van kinderen in plaats van op diagnosticeren en problematiseren.

Verbindingen

De gezins- en onderwijscoaches op de basisscholen De Bron en De Bascule in Nieuw-Amsterdam bij Emmen zijn sinds 1 december 2020 operationeel en er zijn mooie verbindingen ontstaan tussen de professionals in het voorliggende veld en de specialistische jeugdhulp. De gezinscoach en de onderwijscoach vormen de spil, met daaromheen een netwerk van eerstelijns professionals, zoals het schoolmaatschappelijk werk, de jeugdverpleegkundige en de huisartsenondersteuner. Deze professionals spreken elkaar regelmatig aan de hand van casuïstiek en hebben overleg, waarin ze casussen bespreken die om een integrale aanpak vragen. In 2022 wordt dit netwerk aangevuld met een praktijkondersteuner Jeugd GGZ bij de lokale huisartsenpraktijk. Voor structurele en integrale samenwerking tussen de voorschool en de basisschool zijn de zorgcoördinatoren van de voorschool en kinderopvang betrokken, zodat er een doorgaande lijn is.

INTEGRATED CARE

Penvoerder: gemeente Emmen

Wie werken eraan mee:
Bijzonder basisonderwijs Viviani Emmen (CBS De Bron), Openbaar basisonderwijs Emmen (OBS De Bascule), Samenwerkingsverband Passend Onderwijs in de regio, Voortgezet Onderwijs Het Hondsrug College, Peuterwerk / Tintengroep, Welzijnsorganisatie Sedna, gemeente Emmen

Contact: Ingrid van der Woude, i.vanderwoude@emmen.nl

Normaliseren

In 2021 zijn ongeveer 30 gezinnen op deze manier ondersteund. Het belangrijkste thema vormt echtscheidingen. Het gros (80%) wordt aangemeld via de leerkrachten. Bijna 20% betreft overbrugging, bijvoorbeeld in afwachting van jeugdhulp of ondersteuning voor de ouders. Bijna 30% van de aanmeldingen wordt doorgezet naar het schoolmaatschappelijk werk. Inzet van integrated care wordt regelmatig gecombineerd met tweedelijns hulp. Daarbij richt de integrated care-aanpak zich op 'de basis op orde', zodat de specialistische jeugdhulp effectief ingezet kan worden. In 2022 wordt nader geanalyseerd of en hoe sprake is van substitutie voor jeugdhulp. De hypothese is dat door de geïntegreerde, normaliserende ondersteuning dichtbij op school op termijn minder jeugdhulp nodig is.

Perspectiefwisseling

Het idee is krachtig, de eerste effecten zijn positief en er is natuurlijk ook nog een hoop te leren. Het gaat vooral om een cultuurverandering, een andere manier van kijken naar kinderen en opgroeien. Minder kijken naar 'wat heeft dit kind' en meer naar 'wat heeft dit kind nodig' in zijn of haar context. Deze normaliserende pedagogische visie richt zich op het versterken van het gewone leven. Dat is voor de scholen wennen, voor de professionals, maar ook voor de ouders. Het raakt ook grotere thema's, bijvoorbeeld: hoe kijken we in onze prestatiemaatschappij naar het opgroeien van kinderen? Durven we als school los te laten om per se hoger te willen scoren? Het project staat wat dat betreft, als kleinschalige pilot met weinig mankracht, nog in de kinderschoenen. Door goede monitoring en een ontwikkelaanpak brengt het project de geleerde lessen in de praktijk met altijd het belang van het kind in het achterhoofd.

"De Kinderen eerst-aanpak zorgt er niet alleen voor dat die wachtlijsten korter worden, maar fungeert ook als een tussenoplossing voor kinderen die al op die wachtlijst staan."

SOMS MAAKT EEN LUISTEREND OOR AL EEN VERSCHIL

Problemen bij kinderen zo vroeg mogelijk signaleren en het niet groter maken dan nodig is. Dat is het doel van het project Kinderen eerst. In Gieten en Gasselternijveen werken twee huisartsenpraktijken daarom nauw samen met schoolmaatschappelijk werk, sociaal werkers, gezinscoach en orthopedagoog. "Ouders gaan met hun kind nog vaak met gedragsproblemen naar de huisarts. Toch is dat niet altijd nodig en kan een goed gesprek en laagdrempelige begeleiding van kind en gezin ervoor zorgen dat het probleem zonder specialistische hulp of een jeugdzorgtraject kan worden ondervangen", vertelt Irma Twickler, beleidsadviseur sociaal domein van de gemeente Aa en Hunze.

"Via bijvoorbeeld schoolmaatschappelijk werk, huisartsen, het sociale team van de gemeente, Icare en de GGD kunnen signalen van zorg om een kind binnenkomen. In een multidisciplinair team wordt besproken op welke manier het kind geholpen kan worden. Een goed gesprek kan al veel van de problematiek omhoog halen." Eens in de zes weken komt het team bij elkaar om problematiek te bespreken en elkaar op de hoogte te houden. Hierdoor weet de huisarts wat er in diens praktijkgebied speelt. De huisarts kent het netwerk waar ouders en kinderen naar doorverwezen kunnen worden.

Tijd

Maryska Kremer (links op de foto), jongerenmaatschappelijk werker, schoolmaatschappelijk werker en jongerenwerker en Roos van den Heuvel (rechts op de foto), gezinscoach zitten in het multidisciplinaire team en zijn erg enthousiast over deze aanpak. Zo vertelt Roos: "Huisartsen zijn gebonden aan het consult dat ze met een kind en de ouders hebben. Daardoor heeft de huisarts ook niet altijd tijd om de achterliggende problematiek uit te spitten. Wij hebben dat wel en krijgen door deze pilot steeds vaker de vraag rustig uit te zoeken wat er met het kind aan de hand is." Ze vervolgt: "Misschien heeft het kind net een spannende periode op school of heeft het gedrag te maken met de invloed van de coronaregels. En dan kan zomaar blijken dat verwijzing naar de tweede lijn niet eens nodig is. Soms is een aantal gesprekken of een weerbaarheidstraining al genoeg."

Netwerk

De specialistische zorg, zoals de verslavingszorg, psychiatrie en traumabehandeling, kampt met lange wachtlijsten, die in coronatijd ook nog eens behoorlijk zijn opgelopen. De Kinderen eerst-aanpak zorgt er niet alleen voor dat die wachtlijsten korter worden, maar fungeert ook als een tussenoplossing voor

kinderen die al op die wachtlijst staan. De wachtlijsten voor de GGZ zijn soms wel acht tot negen maanden. "Intussen draait het gezin gewoon door, terwijl de problematiek blijft", zegt Maryska. "Dat gezin moet opgevangen worden. In de wachttijd is er dan een heel netwerk om hen heen, zoals de kinderopvang, Icare, en de jeugdverpleegkundige van de GGD, om in de gaten te houden dat zo'n kind niet verder afglijdt. Maar", benadrukt ze, "er blijft wel altijd contact met de huisarts, zodat hij weet wat er gebeurt en dat werkt echt heel fijn." Dit steunende netwerk van hulpverleners en de korte lijnen met de huisarts maken dat kinderen goed in beeld blijven. Ook als een kind uiteindelijk de specialistische behandeling krijgt. "Dan begeleiden wij meer, maar we blijven betrokken."

Rust

Ook in situaties die in eerste instantie op een crisis lijken, kan de eerstelijns hulp al veel opvangen. Roos vertelt: "Waar eerder snel werd gezegd 'we moeten snel specialistische hulp inschakelen, anders gaat het mis', blijkt dat een luisterend oor al een groot verschil te kan maken. Omdat wij ons tussen de mensen in de gemeente bewegen, kennen wij ze vaak al. Dat maakt het eerste contact een stuk laagdrempeliger en is de crisis al een beetje weg." Maryska geeft een voorbeeld: "Zo werd ik laatst gebeld door de huisarts. Het ging niet goed met de puberdochter in een gezin en het dreigde te escaleren. We zijn meteen vanuit onze eigen expertise in gesprek gegaan; Roos met de ouders en ik met de dochter. In een later stadium heeft er een systeem gesprek plaatsgevonden met het hele gezin. En dat is heel goed gegaan. Iedereen voelde zich gehoord en de rust keerde snel terug." Roos valt bij: "Ja, het gezin is heel blij en omdat de huisarts ons gelijk heeft benaderd, was het niet nodig specialistische hulp in te schakelen". Zowel Maryska als Roos zien toekomst in deze manier van werken. "Ik ben erg blij met deze samenwerking met de huisartsen", zegt Maryska, "Zeker nu we al een tijdje zo werken, weten de huisartsen ons goed te vinden. En samen kunnen we op die manier voorkomen dat er een onnodig beroep op de specialistische zorg wordt gedaan en dat is voor iedereen goed."

Dorpskracht

Aa en Hunze wil met dit project ook graag de dorpskracht versterken. Irma licht het toe: "Daarmee bedoelen we, dat mocht een gezin overbelast raken, een kind af en toe eens naar een ander gezin toe kan gaan of een maatje krijgt, met wie hij of zij leuke dingen kan ondernemen." Door corona is dit nog niet goed van de grond gekomen, maar het project is dan ook nog niet afgerond.

KINDEREN EERST

Penvoerder: gemeente Aa en Hunze

Wie werken eraan mee:
Sociaal Team Attenta, Twee huisartsen, Icare, Welzijnsorganisatie Impuls, Alle basisscholen in Aa en Hunze

Contact: Ruth van Hoegee
Rvhoegee@aaenhunze.nl

HULP VOOR JONGEREN BINNEN DE VEILIGE SCHOOLOMGEVING, HET KAN

Door de samenwerking tussen onderwijs en hulpverlening te versterken, krijgt de jongere die dat nodig heeft, de juiste hulp in een vertrouwde omgeving, zoals op school. In Hardenberg werken de gemeente, de GGD en het onderwijs intensief samen aan preventie, vroegtijdig signaleren van problemen en hulp aan jongeren binnen hun eigen sociale omgeving.

Het onderwijs en de school zijn een levendige gemeenschap, een minisamenleving en een plek waar verantwoordelijkheid wordt genomen voor het opgroeien van jongeren. Het is een plek waarin ruimte is om te vallen en weer op te staan. Een verantwoordelijkheid die veel verder gaat dan het aanbieden van alleen lessen. Vanuit deze brede schoolvisie wordt er ook gekeken naar de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. Voor scholen betekent dit dat eraan wordt gewerkt om minder leerlingen 'afwijkend' te laten zijn en dat ze op school al hulp aangeboden kunnen krijgen.

Vragen
De ambitie is om de scholen zo in te richten dat de stap naar jeugdhulp niet meer nodig is. Dat vraagt een andere manier van denken over problematiek van jongeren, van het begrip stoornis, afwijkingen en behandeling. Daarvoor moeten belangrijke vragen gesteld worden: kunnen we meer normaliseren binnen de school en meer gebruik maken van expertise die nu alleen nog op indicatie bereikbaar is? Kunnen we nieuwe vormen van samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp ontwikkelen, zodat ze voor jongeren één lijken te zijn? Kunnen we ook kijken of nieuwe financieringsvormen helpen om dit te bereiken? Kunnen we voorkomen dat er dubbel werk wordt gedaan door scholen en jeugdhulp? En kunnen we de communicatie tussen die beide domeinen verbeteren en elkaar beter weten te vinden?

JEUGDHULP, GEWOON DICHTBIJ

Penvoerder: gemeente Hardenberg

Wie werken eraan mee:
Hogeschool Windesheim, Klasse - samenwerkingsverband voor passend voortgezet onderwijs, GGD IJsselland

Contact: Ingrid van der Woude
i.vanderwoude@emmen.nl

Pilot
Binnen dit project is een pilot gestart gericht op angst en depressiviteit bij jongeren. In de afgelopen periode is er een toename van angst- en depressiviteitsklachten, blijkt ook uit de onderzoeken die de GGD heeft uitgevoerd op scholen. Het idee in deze pilot is om expertise op het gebied van angst en depressiviteit beschikbaar te stellen in de school. Preventief, door er eerder bij te zijn en door kinderen die wel extra hulp nodig hebben, dit zonder indicatie aan te bieden op school. Tijdens de pilot krijgt elke school de beschikking over een expert op het gebied van angst en depressie. Deze kijkt naar de context, de volwassenen rondom het kind, thuis en op school. Het project wordt vanuit de school geleid, met betrokkenheid van de GGD. Doelstelling van de pilot is het aantoonbaar meer kinderen te helpen en te ondersteunen binnen de zorgstructuur van de school. Op basis van de tussenevaluatie is inmiddels besloten het project voort te zetten.

Verhalen
Van de pilot is een verhalenbundel verschenen met de verhalen van leerlingen, maar ook van de professionals, de gemeente en andere betrokken organisaties. Zo zegt wethouder Alwin te Rietstap: "In plaats van focussen op het probleem van het kind, moet je vaak met de omgeving aan de slag. Gewoon, door met scholieren te praten over gevoelens en hobbels in hun leven, te kijken wat er in de schoolomgeving direct aangepast kan worden en in contact te blijven met een leerling. Wat wij een probleem noemen, hangt af van hoe we daar als samenleving tegenaan kijken."

Alle verhalen kun je teruglezen in de verhalenbundel. >

LEREN VAN DE JEUGDPROJECTEN BINNEN DE PIJLER WELZIJN

Onlangs is het project Monitoring en leren van jeugdprojecten van start gegaan. Projectleider Christa Slim legt uit dat het doel van het project is om binnen de pijler Welzijn te leren wat werkende interventies zijn om kinderen in onze regio gelijke kansen te geven. "We willen weten wat de werkende elementen zijn die in meerdere projecten terugkeren en hoe de monitoring in het algemeen daarvoor verbeterd kan worden. Hiermee kan een bijdrage geleverd worden aan keuzes voor toekomstig beleid en de werkwijze in het jeugddomein."

Er is gestart met een inventarisatie van de manier waarop het monitoren en leren in de vijf jeugdprojecten van de pijler welzijn is ingericht en waar verbetering wenselijk is. "Deze inventarisatie wordt gebruikt om de monitoring en het leren verder te verbeteren. We organiseren gesprekken over leren en ontwikkelen en wat dit van de verschillende betrokken organisaties vraagt." Hiervoor wordt samengewerkt met Trendbureau Drenthe en Hogeschool Windesheim.

"Met dit project wordt duidelijker wat het vraagt om een lerende en ontwikkelende regio te zijn." Lessen om in de toekomst verder te kunnen ontwikkelen en mee te nemen in het eventuele vervolg op de Regio Deal.

MONITOREN EN LEREN VAN JEUGDPROJECTEN

Penvoerder: gemeente Coevorden

Wie werken eraan mee:
Trendbureau Drenthe, Hogeschool Windesheim, De Regio Deal-gemeenten, provincie Drenthe

Contact: Christa Slim
c.slim@coevorden.nl

Het programmateam

Maak kennis met het enthousiaste programmateam van de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe. Dit team zorgt voor de dagelijkse regie op het programma met de stuurgroep als opdrachtgever. Samen met de drie ontwikkelteams (Wonen, Werken en Welzijn) en het coördinatieteam zetten we ons iedere dag in voor de brede welvaart in de regio.

Van links naar rechts:
Erik Bos (Programmamanager)
Cindy van der Pal (Communicatieadviseur)
Cécile van Reijmersdal (Regisseur pijler Wonen)
Miranda de Groot (Programmaondersteuner)
Toke Slaman (Regisseur pijler Welzijn)
Henriette Herbschleb (Regisseur pijler Werken)
Merel Heidinga (Programmasecretaris)

Colofon
Maart 2022

Hoofdredactie: Communicatieteam Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe,
www.regiodealzuidoostdrenthe.nl
Interviews, tekst en redactie: Jeanette Croezen,
www.jeanettecroezen.nl
Vormgeving en opmaak: Grafische Diensten, provincie Drenthe

Contact: regiodealzo@drenthe.nl
Lees meer over de verschillende Regio Deals op het platform:
https://www.krachtvanderegio.nl

Elke regio in Nederland heeft iets eigens en unieks. Ook in de manier waarop opgaven worden opgepakt en inwoners samen zorgen voor een leefbare regio met perspectief. In een Regio Deal sluit het Rijk aan op die eigen kracht en specifieke opgaven. Met partnerschap, geld, expertise en ondersteuning. Samen versterken Rijk en regio op 30 plekken de brede welvaart en daarmee de veerkracht van Nederlandse regio's.

gemeente Aa en Hunze
Gemeente Borger-Odoorn
Gemeente Hoogeveen
Gemeente Coevorden
Gemeente Emmen
Gemeente Hardenberg
provincie Drenthe
provincie Overijssel
Rijksoverheid